

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Teema kiirülevaade **Ühtekuuluvuspoliitika** **vahendite eraldamine** **liikmesriikidele aastatel** **2021–2027**

Märts 2019

Sisukord

	Punkt
Mõisted	
Kokkuvõte	I–VII
Sissejuhatus	01–02
Eraldamispõhimõtted ja ülevaade protsessist	03–10
Eraldamispõhimõtted	03–06
Protsessi ülevaade	07–10
Liikmesriikide jaoks arvutatud esialgsed eraldised	11–24
Töökohtade loomise ja majanduskasvu investeerimise eesmärgi toetamiseks ettenähtud eraldised	11–17
Vähem arenenud piirkonnad	12–13
Üleminekupiirkonnad	14–15
Enam arenenud piirkonnad	16–17
Toetuse eraldamine Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks	18–19
Vahendite eraldamine Ühtekuuluvusfondile	20–23
Eraldamiskriteeriumide rahaline osatähtsus	24
Esialgsete eraldiste kohandamine	25–37
Ülempiirid ja turvaabinõud	26–30
Ülempiirid	27
Turvaabinõud	28–29
Erandid	30
Täiendavad kohandused	31–33
Lõplikud eraldised	34–37
Lõppmärkused ja edasised sammud	38–40

Lisad

I lisa Eraldamiskriteeriumide muutumine viimasel kolmel programmitöö perioodil

II lisa Liikmesriikidele ühtekuuluvuspoliitika vahendite esialgse eraldamise raamistik

III lisa 2021.–2027. aasta perioodil vähem arenenud piirkondade suhtes kohaldatav toetuse eraldamise meetod

IV lisa Üleminekupiirkondadele toetuse eraldamise meetod (2021–2027)

V lisa Enam arenenud piirkondadele toetuse eraldamise meetod (2021–2027)

VI lisa Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga seotud toetuse eraldamise meetod (2021–2027)

VII lisa Ühtekuuluvusfondi vahendite eraldamise meetod (2021–2027)

VIII lisa Ülempiirid ja turvaabinõud

IX lisa ESF+ eraldiste kohandamise kriteeriumid

X lisa ERF/ESF+ piirkondlik jaotus

Teema kiirülevaate koostajad

Mõisted

Berliini meetod: 1999. aastal välja töötatud metoodika ühtekuuluvusvahendite eraldamiseks lähtuvalt piirkondlikust ja riigi jõukusest ning töötusest. Kuigi fookus on jäänud samaks, on meetodi kriteeriume igal programmitöö perioodil edasi arendatud, kajastamaks uusi murekohti ja poliitikaeesmärke.

DG REGIO: regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat

Enam arenenud piirkond: piirkond, mille SKP elaniku kohta on üle 90% (aastatel 2014–2020) või 100% (aastatel 2021–2027) ELi keskmisest.

Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks (FEAD): kõige vaesemate ühiskonnaliikmete abistamiseks loodud vahend, mis ühendab toiduabi ja esmase materiaalse abi vaesusest välja aitavate pikaajaliste sotsiaalse kaasatuse meetmetega.

Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF): fond, mille eesmärk on tugevdada piirkondliku tasakaalustamatuse parandamise abil Euroopa Liidu majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, toetades rahaliselt selliseid esmatähtsaid valdkondi nagu innovatsioon ja teadusuuringud, digitaalarengu tegevuskava, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning vähese CO₂-heitega majandus.

Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+): 2021.–2027. aasta programmitöö perioodi ELi fond haridus- ja tööhõivealaste võimaluste loomiseks ja vaesusriskis elavate inimeste olukorra parandamiseks. Erinevalt oma eelkäijast Euroopa Sotsiaalfondist hõlmab ESF+ ka noorte tööhõive algatust ja Euroopa abifondi enim puudust kannatavate isikute jaoks.

Euroopa territoriaalne koostöö (ETK): piirkondadevahelise, piiriülese ja riikidevahelise koostöö raamistik, mis toetab poliitikaalaste kogemuste vahetamist ja ühismeetmete elluviimist. Seda rahastatakse ERFist.

Euroopa ühendamise rahastu: vahend, milles määratakse kindlaks investeerimisprioriteedid ja millest antakse rahalist abi energia-, transpordi- ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektoritele efektiivsete, jätkusuutlike ja omavahel ühendatud taristuprojektide loomiseks. Rahastut haldab Euroopa Komisjon.

Kogurahvatulu: üks riigi jõukuse peamisi hindamisviise, mis koosneb nii riigis endas kui ka väljaspool seda teenitud tulust.

Lisamakse: piirkonnale eraldatud vahenditele lisaks tehtav täiendav makse erinevate sotsiaalmajanduslike ja keskkonnatingimuste alusel.

Mitmeaastane finantsraamistik: ELi kulutuste kava, milles on üldjuhul seitsmeks aastaks määratletud prioriteedid (tuginedes poliitikaeesmärkidele) ja piirmäärad. See annab aluse ELi iga-aastaste eelarvete väljatöötamiseks, piirates kõikide kulukategooriate kulutusi. Praegune mitmeaastane finantsraamistik hõlmab aastaid 2014–2020.

Mittetöötavate ja mitteõppivate inimeste määr: mittetöötavate või haridust ega kutset mitteomandavate inimeste protsent. Siia alla kuuluvad nii töötud kui ka tööturul mitteosalevad inimesed.

Noorte tööhõive algatus: noortegarantii alla kuuluv programm, mis toetab tööturust, haridusest ja koolitusest kõrvale jäänud noori piirkondades, kus noorte töötuse määr küündib üle 25%.

Ostujõu standard: kunstlik võrdlusrahaühik, mida kasutatakse riigi majanduslike koondnäitajate väärtuse väljendamiseks nii, et see oleks kohandatud vastavalt liikmesriikidevahelistele hinnataseme erinevustele.

Programmitöö periood: periood, milleks ELi kulutusi kavandatakse ja tehakse.

Põhjapoolsed hõredalt asustatud piirkonnad: Põhja-Rootsi ning Põhja- ja Ida-Soome piirkonnad.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP): üks riigi jõukuse peamisi hindamisviise: kõikide asjaomases majandusruumis konkreetset ajavahemikul toodetud kaupade ja osutatud teenuste rahaline väärtus.

Strateegia „Euroopa 2020“: Euroopa Liidu 2010. aastal käivitatud kümneaastane strateegia, mille eesmärk on edendada kasvu ja luua uusi töökohti.

Turvaabinõu: minimaalne eraldis, mida väljendatakse eelneval programmitöö perioodil saadud vahendite protsendina.

Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riski määr: nende inimeste protsent, keda ähvardab vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse risk.

Vähem arenenud piirkond: piirkond, mille SKP elaniku kohta jääb alla 75% ELi keskmise.

Äärepoolseimad piirkonnad: Euroopa Liidu üheksale piirkonnale osutav liigitus: viis Prantsuse ülemeredepartemangu ja Prantsusmaale kuuluv Saint-Martini põhjaosa, Kanaari saarte autonoomne piirkond ning Portugali Assooride ja Madeira autonoomne piirkond. Need piirkonnad peavad toime tulema teatavate piiravate tingimustega (äärepoolne asukoht, eraldatus, väiksus, keerulised topograafilised ja kliimatingimused, majanduslik sõltuvus jne), mis mõjutavad nende sotsiaalmajanduslikku arengut.

Ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS): piirkondlikus statistikas ja vahendite eraldamisel kasutatav liigitus, mis jagab liikmesriigid kolme liiki piirkondadeks vastavalt kehtivale riikide halduslikule alljaotusele ja elanike arvu piirmääradele. Alates suurematest ja lõpetades väiksematega on need järgmised: NUTS 1 (3 kuni 7 miljonit elanikku), NUTS 2 (800 000 kuni 3 miljonit elanikku) ja NUTS 3 (150 000 kuni 800 000 elanikku).

Ühissätete määrus: ELi määrus, millega reguleeritakse mitut jagatud eelarve täitmise teel hallatavat fondi. Perioodil 2014–2020 on see Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 1303/2013. Perioodiks 2021–2027 avaldas komisjon mais 2018 ettepaneku, mis käsitleb seitset jagatud eelarve täitmise vormis hallatavat ELi fondi: Euroopa Regionaalarengu Fondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi, Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisade rahastamisvahendit.

Ühtekuuluvusfond: ELi-siseste majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks loodud ELi fond, millest rahastatakse selliste liikmesriikide investeeringuid, mille kogurahvatulu elaniku kohta jääb alla 90%ELi keskmisest.

Ühtekuuluvuspoliitika: ELi peamine investeerimispoliitika, mille eesmärk on vähendada piirkondade- ja liikmesriikidevahelisi majanduslikke ja sotsiaalseid erinevusi, edendades töökohtade loomist, ettevõtete konkurentsivõimet, majanduskasvu, säästvat arengut ning piiriülest ja piirkondadevahelist koostööd. Seda rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Euroopa Sotsiaalfondi+ (ESF+) ja Ühtekuuluvusfondi kaudu.

Üleminekupiirkond: piirkond, mille SKP elaniku kohta moodustab 75% kuni 90% (aastatel 2014–2020) või 75% kuni 100% (aastatel 2021–2027) ELi keskmisest.

Kokkuvõte

I Euroopa Komisjon tegi ettepaneku, et järgmisel programmitöö perioodil (2021–2027) kulutab EL ühtekuuluvuspoliitikale, mille eesmärk on vähendada lõhet Euroopa rikaste ja vaeste piirkondade vahel, 373 miljardit eurot. Ühtekuuluvuspoliitika vahendeid eraldatakse liikmesriikidele kolmest fondist: Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Euroopa Sotsiaalfondist+ (ESF+) ja Ühtekuuluvusfondist.

II See, kui suur osa ELi kogueelarvest suunatakse ühtekuuluvuspoliitikale, on põhimõtteliselt poliitiline otsus. Igale liikmesriigile eraldatav summa põhineb paljudel protsessidel, mis ei ole alates perioodist 2000–2006 eriti muutunud. Komisjon avaldas 2021.–2027. aasta perioodi kohta oma eraldamise meetoodika ettepanekud, mis moodustasid osa ühissätete määruse palju põhjalikumatest ettepanekutest, mille eesmärk oli juhtida kolme eespool nimetatud ühiselt hallatava fondi ja veel nelja väiksema fondi tööd. Liikmesriikidele eraldatavate summade kindlaksmääramise protsessid on suhteliselt keerulised. Käesoleva kiirülevaate eesmärk ongi seetõttu need protsessid koos taustaga välja tuua, et sidusrühmad mõistaksid kõnealuste protsesside tagamaid ja toimimist.

III Komisjoni ettepanek on eraldada ühtekuuluvuspoliitikas 326,3 miljardit eurot ERF/ESF+ fondidele ning ülejäänud 46,7 miljardit eurot Ühtekuuluvusfondile. Esimesega seoses on kaks esmatähtsat eesmärki: investeerimine töökohtade loomisse ja majanduskasvu (316,8 miljardit eurot) ning Euroopa territoriaalsesse koostöösse (9,5 miljardit eurot). Selleks kasutatakse erinevaid eraldamisprotsesse

- o töökohtade loomisse ja majanduskasvu investeerimise eesmärgiga seoses rakendatakse erinevaid protsesse vastavalt piirkondliku jõukuse kolmele kategooriale (vähem arenenud, ülemineku- ja enam arenenud piirkonnad). Vahendite suurust määrav peamine kriteerium on suhteline jõukus, kuid lisaks on piirkondadel võimalik saada täiendavaid lisamakseid, mis on seotud sotsiaalmajanduslike ja keskkonnaalaste teguritega nagu töötus, eriti just noorte töötus, hariduse omandamine, kasvuhoonegaaside heide ja ränne. Kaks viimast tegurit võetakse vastavalt ettepanekule kriteeriumidena esmakordselt kasutusele 2021.–2027. aasta perioodil;
- o Euroopa territoriaalse koostöö eesmärk, st vahendid eraldatakse piirkondadele peamiselt mõjutatud elanikkonna suuruse alusel;
- o Ühtekuuluvusfondi vahendeid saavad taotleda liikmesriigid, kelle jõukus jääb alla 90% ELi keskmisest. Vahendeid eraldatakse liikmesriikide toetuskõlblike

elanikkonnarühmade ja piirkondade alusel, kohandades toetusi vastavalt nende suhtelisele jõukusele.

Kokku saab suhteline jõukus otsustavaks veidi üle 80% toetuste puhul.

IV Nagu eelnevatelgi perioodidel, kohandatakse eespool nimetatud protsesside alusel eraldatud vahendite suurust omakorda selleks, et leevendada eri liikmesriikide saadud summade olulisi kõikumisi. Nendeks kohandusteks kasutatakse maksimaalselt eraldatavate summade ülempiiride kehtestamist ning rahastamise miinimumtaset tagavaid turvaabinõusid.

V Peale ülempiiride ja turvaabinõude arvessevõtmise teeb komisjon ettepaneku veel kahe täiendava kohanduse kasutuselevõtuks. Kõigepealt tegi komisjon ettepaneku kanda 11 miljardit eurot Ühtekuuluvusfondist jätkuvalt üle otsese eelarve täitmisega Euroopa ühendamise rahastusse (CEF). Lisaks algsele ühissätete määruise ettepanekule esitas komisjon veel eraldi ettepaneku ESF+ fondile vahendite eraldamise metoodika kohta, et liikmesriikide tasandil eristada ESF+ vahendeid (kokku 100 miljardit eurot) ERFi vahenditest. Peamiseks kriteeriumiks on 2014.–2020. aasta perioodil liikmesriigi poolt ESFi vahenditest saadud toetuse osakaal, mida on kohandatud vastavalt kahele täiendavale kriteeriumile seoses noorte töötuse ja sotsiaalse kaasatusega.

VI Komisjoni ettepanek tähendaks seda, et liikmesriigid saaksid perioodil 2021–2027 kokku 10% vähem ühtekuuluvusfondide toetusi kui sellele eelneval perioodil. Konkreetsete eraldiste muutusi silmas pidades on oluline tegur paljude piirkondade (ja mõne liikmesriigi) muutunud jõukuse tase, mille tulemusena muutub ka nende liigitus (nt vähem arenenud piirkonnast üleminekupiirkonnaks). Ülempiiride ja turvaabinõude mõju avaldub selles, et ühegi liikmesriigi ühtekuuluvuspoliitika rahastus ei saa suureneda rohkem kui 8% ega väheneda rohkem kui 24%. Vähem arenenud piirkondadele eraldatavate ühtekuuluvuspoliitika vahendite üldine osakaal jääks ettepaneku kohaselt aga samaks ehk 75% tasemele olemasolevatest vahenditest.

VII Protsessi viimane etapp toimub komisjoni kavandatud metoodika väliselt ELi ja liikmesriikide vahelistes poliitilistes läbirääkimistes. Eelnevatel perioodidel päädisid need läbirääkimised teatavatele liikmesriikidele ja piirkondadele rohkemate vahendite eraldamisega. 2019. aasta veebruari seisuga tuleb ülevaadatud ajakava kohaselt – kooskõlas Euroopa Ülemkogu järeldustega – mitmeaastase finantsraamistikuga seoses kompromiss saavutada 2019. aasta sügisel ning kohe pärast seda viia lõpule ka ühissätete määruise läbirääkimised.

Sissejuhatus

01 Ühtekuuluvuspoliitika, mille eesmärk on edendada liikmesriikide majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, on Euroopa Liidu (EL) üks olulisemaid tegevusvaldkondi, mis moodustab ligikaudu ühe kolmandiku ELi eelarvest. Igal liikmesriigil on õigus kulutada kindlaksmääratud summa, mis eraldatakse ühtekuuluvuspoliitika eesmärke toetavate erinevate rahastamismehhanismide kaudu. Liikmesriikidele eraldatavate summade kindlaksmääramise protsessid on suhteliselt keerulised. Käesoleva kiirülevaate eesmärk on kirjeldada neid protsesse ja nende tausta, et aidata lugejatel mõista kõnealuste protsesside tagamaid ja toimimist.

02 Kuna teema kiirülevaade ei ole auditaruanne, ei sisalda see auditile omaseid hinnanguid, järeldusi ega soovitusi. Keskendume järgmiseks programmitöö perioodiks (2021–2027) kavandatud ühtekuuluvusvahendite eraldamisele, mille üle ELi seadusandjad peavad otsustama järgmise 12 kuu jooksul. Võimaluse korral võrdleme neid ettepanekuid eelnevate perioodidega. Ülevaade on üles ehitatud järgmiselt:

- o eraldamisprotsessi aluspõhimõtted ja ülevaade;
- o liikmesriikidele algne summade eraldamine, mis hõlmab mitut etappi;
- o sellele järgneb algselt eraldatud vahendite kohandamine.

Eraldamispõhimõtted ja ülevaade protsessist

Eraldamispõhimõtted

03 Ühtekuuluvuspoliitika eesmärk on koosõlas aluslepingu eesmärgiga¹ kaotada Euroopa vaeste ja rikkaste piirkondade vaheline lõhe. Seda poliitikat järgides on toetuste eraldamise aluspõhimõte see, et vahendid suunatakse vaeseimatele riikidele ja piirkondadele. Ent nagu eelnevatelgi perioodidel, ei ole ka 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus rikkamad piirkonnad ühtekuuluvusvahendite saajate seast välja jäetud. Komisjoni sõnul on selle põhjuseks asjaolu, et paljud tõsised probleemid (näiteks üleilmastumine ja üleminek vähese CO₂-heittega majandusele) avaldavad üle kogu ELi üha suuremat mõju paljudele piirkondadele, sealhulgas enam arenenud piirkondadele².

04 Vahendite eraldamise metoodika töötati välja programmitöö perioodi 2000–2006 jaoks³ ning üldine käsitlus ei ole sellest ajast peale üldjoontes muutunud. Liikmesriikide ja piirkondade toetuse suurust enim mõjutav kriteerium on jätkuvalt seotud jõukusega⁴. Eraldamisprotsessis kasutatakse ka muid kriteeriume, milles kajastuvad poliitikasuundade prioriteetid, kuid neil kriteeriumidel on palju väiksem kaal. Eelnevatel programmitöö perioodidel on rakendatud tööturu ja haridusega seonduvaid kriteeriume ning 2021.–2027. aasta perioodiks on komisjon teinud ettepaneku rakendada täiendavate kriteeriumidena rändevooge ja kasvuhoonegaaside heidet. *I lisa* annab üksikasjalikuma ülevaate kriteeriumide muutumisest. Kuna andmete usaldusväärsus ja liikmesriikide heakskiit on määrava tähtsusega, kasutab komisjon eraldiste alusena Eurostati andmeid.

¹ ELi toimimise lepingu artikkel 174.

² Euroopa Komisjoni 29. mai 2018. aasta teabeleht ja 2021.–2027. aasta mõjuhinnang, SDW (2018), 283 final.

³ Seda tuntakse ka Berliini meetodina, mis lepiti kokku Berliini tippkohtumisel 1999. aastal.

⁴ Olles uurinud ka muid näitajaid, peab komisjon seda hindamisalust kõige erapooletumaks ja usaldusväärsemaks näitajaks, milles kajastuvad nii piirkondade ja liikmesriikide vajadused kui ka erinevused. Vt regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi 2014. aasta juuli aruande (majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kohta) lk 198.

05 Ülempiiride ja turvaabinõude sarnased mehhanismid on protsessi kaasatud eesmärgiga tagada, et eri liikmesriikide eraldised ei erineks programmitöö periooditi liiga palju.

06 Mitmeaastase finantsraamistiku eraldiste lõplikud otsused võetakse vastu väga politiseeritud kontekstis. Kuna mitmeaastane finantsraamistik võetakse vastu ühehäälselt, peab eraldamisprotsessi tulemus olema vastuvõetav nii Euroopa Parlamendile kui ka kõikidele liikmesriikidele. Üldjuhul osutuvad vajalikuks ulatuslikud läbirääkimised – eelnevatel perioodidel on liikmesriikidele pärast asjaomaste valemite kohaldamist eraldatud juurde veel täiendavaid summasid. Eraldatav lõppsumma kujutab endast poliitilist kompromissi.

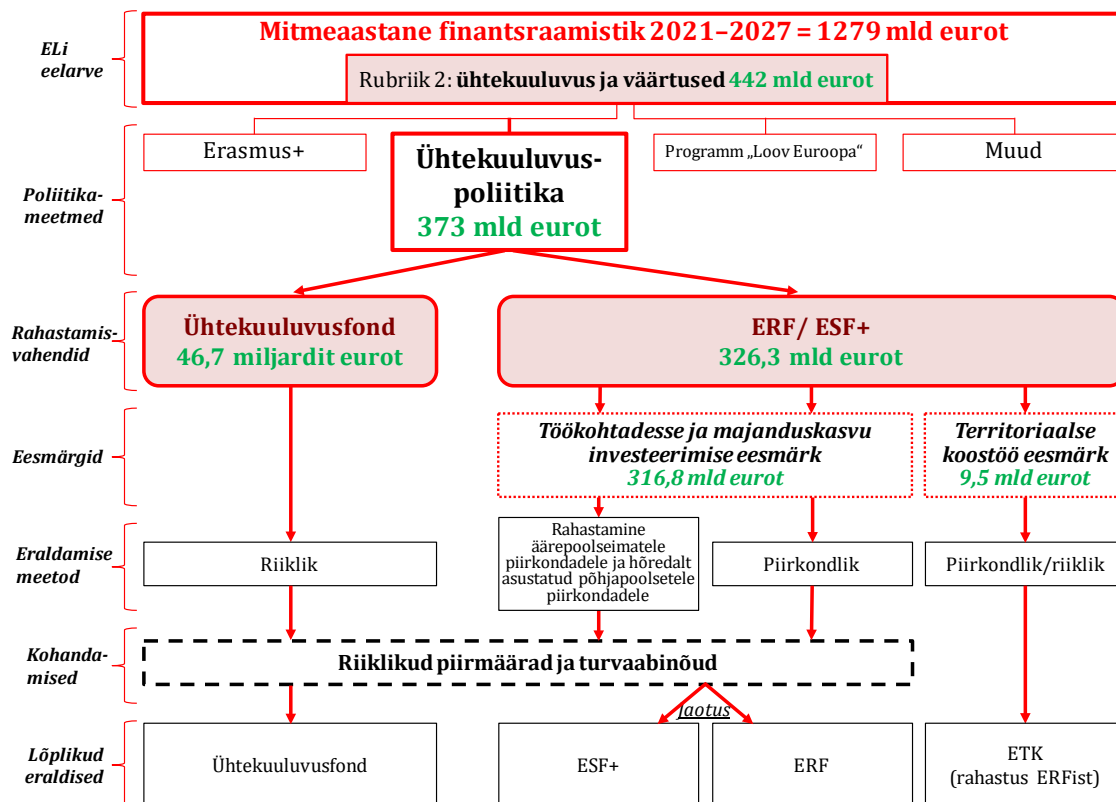
Protsessi ülevaade

07 2021.–2027. aasta perioodiks kaasas komisjon esmakordselt ühissätete määruse ettepanekusse kirjelduse vahendite eraldamise metoodika kohta⁵. Ettepanek hõlmab ka liikmesriikidele eraldatavaid summasid.

08 Alljärgnevalt esitatud *joonisel 1* antakse ülevaade kogu eraldamisprotsessist tervikuna ning kirjeldatakse, kuidas konkreetse perioodi ELi vahendite kogusumma põhjal arvutatakse kõikide liikmesriikide ja fondide ühtekuuluvuspoliitika eraldised. Kui ei ole osutatud teisiti, põhinevad kõik käesolevas ülevaates nimetatud summad jooksevhindadel.

⁵ Ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa, COM(2018) 375 final. Selles ettepanekus eeldatakse, et Ühendkuningriik lahkub EList 2019. aasta märtsis. 2019. aasta veebruari seisuga oli Ühendkuningriigi võimaliku lahkumisega seotud korralduslik pool veel ebakindel. Seetõttu jätsime kõik Brexitiga seotud kaalutlused käesolevast ülevaatest välja.

Joonis 1. Ühtekuuluvuspoliitika vahendite eraldamise protsess

Allikas: Euroopa Kontrollikoda

Märkus: esitatud rahalised summad pärinevad komisjoni ettepanekutest 2021.–2027. aasta perioodi kohta. Need hõlmavad ka vahendeid, mis ei ole liikmesriikidele otse eraldatud (nn ülekanded): Ühtekuuluvusfondist Euroopa ühendamise rahastusse (CEF) üle kantud 11,3 mld eurot; 1,3 mld eurot tehnilist abi (kõigi fondide kohta), mida haldab komisjon; 1,2 mld eurot Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi piirkondadevaheliste komponentide jaoks; 0,6 mld eurot ERFist Euroopa linnaarengu algatusele ning 0,2 mld eurot riikidevaheliseks koostööks ESF+ raames.

09 Protsessi esimesed etapid on alljärgnevad:

- o kõik saab alguse programmitöö perioodiks vastu võetud ELi üldisest mitmeaastasest eelarvest. 2018. aasta mais avaldas komisjon oma ettepanekud järgmise, 2021.–2027. aasta perioodi kohta⁶. Komisjoni ettepanek näeb ette üldise eelarve 18%-lise suurenemise võrreldes eelneva, 2014.–2020. aasta perioodiga (1087 miljardilt eurot 1279 miljardi euron). Kohandusi arvestades tähendab see 5%-list suurenemist⁷;

⁶ COM(2018) 322 final ja COM(2018) 321 final.

⁷ Euroopa Kontrollikoja 2018. aasta juuli infodokumendi „Komisjoni ettepanek 2021.–2027. aasta perioodi mitmeaastase finantsraamistiku kohta“ punktid 4 ja 6. Kohandamisel on silmas peetud ka vajadust arvestada inflatsiooni ja Brexitiga.

- o selle üldsumma raames teeb komisjon ettepaneku eraldada ühtekuuluvuse ja väärtuste tarbeks 442 mld eurot, millest 373 mld läheks ühtekuuluvuspoliitikale (eelmise perioodiga võrreldes 10% vähem). Viimase summa eraldamist käsitlemegi käesolevas ülevaates. Ühtekuuluvuspoliitikasse panustavad kolm rahastamisvahendit: Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja Ühtekuuluvusfond;
- o EL eraldas ühtekuuluvuspoliitika vahendite kogusummast 46,7 miljardit eurot Ühtekuuluvusfondile, ülejäänud läks esialgu ühiselt ERF/ESF+ fondidele;
- o ERF/ESF+ fondidesse kokku suunatud 326,3 miljardit eurot eraldas EL kahe eesmärgi jaoks: investeerimine töökohtade loomisse ja majanduskasvu, mis moodustab suurema osa summast, ning Euroopa territoriaalne koostöö. Esimese eesmärgi raames on väike summa (1,6 mld eurot) eraldatud ääre- ja põhjapoolseimate hõredalt asustatud piirkondade toetamiseks.

10 Järgmises etapis toimub vahendite esimene jaotus eri liikmesriikidele, kas riigile tervikuna või siis selle piirkondadele. Olemasolevate ühtekuuluvusvahendite kogusumma eri elementide esialgsete eraldiste määramiseks kasutatakse erinevaid protsesse nagu on kirjeldatud alljärgnevas jaotistes ning esitletud *II lisas*. Kõigepealt selgitame ERF/ESF+ ning seejärel Ühtekuuluvusfondi vahendite eraldamist. Ülevaate selle osa viimane jaotis käsitleb järgnevat kohandamisi, sealhulgas ülempiire ja turvaabinõusid ning vahendite eraldamist ESF+ fondile. Kasutame kogu dokumendis arvutuste näitlikustamiseks fiktiivsete liikmesriikide kohta arvutatud näiteid.

Liikmesriikide jaoks arvutatud esialgsed eraldised

Töökohtade loomise ja majanduskasvu investeerimise eesmärgi toetamiseks ettenähtud eraldised

11 ERFi/ESF+ kahe asjaomase eesmärgiga seotud vahendite eraldamisel rakendatakse erinevaid protsesse. Esimese eesmärgi ehk töökohtade ja majanduskasvu toetamise puhul on oluline kriteerium piirkondade suhteline jõukus⁸. Komisjon näeb oma ettepanekus aastateks 2021–2027 ette järgmise liigituse (vt ka X lisa):

- o vähem arenenud piirkonnad, mille keskmine SKP elaniku kohta jääb alla 75% ELi keskmisest;
- o üleminekupiirkonnad, mille keskmine SKP elaniku kohta on üle 75–100% ELi keskmisest;
- o enam arenenud piirkonnad, mille keskmine SKP elaniku kohta on ELi keskmisest suurem.

Vähem arenenud piirkonnad

12 Vähem arenenud piirkondade eraldised määratakse kindlaks kolmes järgus, millest on antud ülevaade ka **III a lisa**:

- 1) piirkonna ja ELi keskmise SKP vahe elaniku kohta – jõukuse vahe – korrutatakse piirkonna elanike arvuga;
- 2) seda näitajat korrigeeritakse koefitsiendiga, mis näitab selle liikmesriigi suhtelist jõukust, kus piirkond asub – vt **III b lisa**. Vaese riigi vaene piirkond saab seetõttu rohkem toetust kui vähem vaese riigi sama vaene piirkond;

⁸ Komisjon mõõdab jõukust sisemajanduse koguprodukti (SKP) ja kogurahvatulu alusel kas koos ostujõudu kajastavate kohandustega või ilma. Neid termineid on selgitatud mõistete all.

- 3) lisaks võivad riigid saada täiendavaid lisamakseid, mis on seotud sotsiaalmajanduslike ja keskkonnavalaste teguritega nagu töötus, eriti just noorte töötus, hariduse omandamine, kasvuhoonegaaside heide ja ränne – vt *III c lisa*.

13 Tabelis 1 on toodud näide ühe fiktiivse vähem arenenud piirkonna kohta.

Tabel 1. Fiktiivne näide – vähem arenenud piirkonna eraldise arvutamist

Piirkond			
1. etapp		(1) Piirkonna SKP elaniku kohta	15 000 eurot
		(2) ELi SKP elaniku kohta	25 000 eurot
		(3) Jõukuse lõhe = (2)-(1)	10 000 eurot
		(4) Piirkonna elanike arv	3 500 000
		(5) Esialgne teoreetiline summa = (3) x (4) x 7 aastat	245 mld eurot
2. etapp		Riiklik kogurahvatulu inimese kohta	90% ELi keskmisest
		(6) Vastav koefitsient (vt II b lisa)	1,3%
		(7) Individuaalne jaotus = (5) x (6)	3185 mln eurot
3. etapp (3 lisamaksega näide)	1. lisamakse: tööhõive	Töötute arv (a)	300 000
		Töötuse määr (b)	13,2%
		Vähem arenenud piirkondade keskmine näitaja (c)	13,5%
		Keskmi näitajat ületavate inimeste arv	0
		(8) Lisamakse summa = (d) x 500 eurot x 7 aastat	0 eurot
	2. lisamakse: noorte töötus	Töötute noorte arv (a)	60 000
		Noorte töötuse määr (b)	35,0%
		Vähem arenenud piirkondade keskmine näitaja (c)	32,6%
		Keskmi näitajat ületavate inimeste arv (kui $b > c$) (d) = $(a) - [(a)/(b) \times (c)]$	4 114
		(9) Lisamakse summa = (d) x 500 eurot x 7 aastat	14,4 mln eurot
	3. lisamakse: kasvuhoonegaasid e heitkogused	Riiklik CO ₂ heide (a)	200 mln t
		2030. aasta eesmärk (b)	175 mln t
		Eesmärki ületav kogus (kui $a > b$) (c) = (a) - (b)	25 mln t
		Piirkonna osakaal riigi rahvastikust (d)	10,0%
		(10) Lisamakse summa = (c) x (d) x 1 eurot x 7 aastat	17,5 mln eurot
Eraldised aastateks 2021–2027 = (7) + (8) + (9) + (10)			3216,9 mln eurot

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõike 1 punktidele a kuni g.

Märkus: see eraldamisprotsess ei ole lõplik, kuna näites ei kajastu kõik eraldatavad lisamaksed.

Üleminekupiirkonnad

14 Komisjon teeb ettepaneku, et aastatel 2021–2027 kuuluvad üleminekupiirkondade hulka piirkonnad, mille SKP elaniku kohta moodustab 75–100% ELi 27 riigi keskmisest⁹. 2014–2020. aasta perioodi ekvivalent oli 75–90% ELi keskmisest; vahemikku 90–100% jäänud piirkonnad kvalifitseeriti varem rohkem arenenuks – vt punkt **16**. Nimetatud muutuse tõttu suureneb märkimisväärselt ka selle kategooria alla kuuluvate inimeste arv: alla 15%-lt üle 25%-ni ELi elanikkonnast. Enam arenenud piirkonnast üleminekupiirkonnaks ümberkvalifitseerimine tähendab, et sellised piirkonnad saavad üldiselt rohkem ühtekuuluvusvaldkonna rahastamist. Komisjon põhjendab seda muutust jätkuvate struktuursete probleemidega keskmise sissetulekuga piirkondades, millele jõuavad järele vähem jõukad, kuid kiiresti arenevad piirkonnad¹⁰, kuid mis enam arenenud piirkondadest endiselt kaugele maha jäävad. Riikidest mõjutab see muudatus enim Soomet, Prantsusmaad, Saksamaad, Sloveeniat ja Hollandit. Üleminekupiirkondade hulga suurenemisele vaatamata jäävad 2021.–2027. aastaks kavandatud vahendite eraldamise protsessi süsteemid üldjoontes sarnasteks 2014.–2020. aasta perioodi süsteemidele.

15 Eraldamine toimub neljas järgus, millest saab ülevaate *IV lisas*:

- 1) määratakse kindlaks toetuse miinimumtase (18 eurot inimese kohta igal aastal) ilma lisamakseteta. See on esialgne teoreetiline summa inimese kohta, mille piirkond saaks siis, kui see oleks enam arenenud¹¹;
- 2) arvutatakse toetuse maksimumtase ilma lisamakseteta. See on 60% eraldistest inimese kohta, mille piirkond saaks siis, kui see oleks vähem arenenud (punkt **12**) ja kui ta SKP elaniku kohta moodustab 75% ELi keskmisest¹²;
- 3) kõnealuse piirkonna toetus määratakse siis kindlaks, võrreldes piirkonna suhtelist SKPd elaniku kohta ELi keskmise näitajaga ning järgides eespool nimetatud miinimum- ja maksimumtasest. *Joonisel 2* on esitatud näide piirkonna kohta, mille SKP elaniku kohta moodustab 87,8% ELi keskmisest; vastavalt joonisele saaks asjaomane piirkond igal aastal 50 eurot inimese kohta;

⁹ Komisjoni ühissätete määruse ettepaneku artikli 102 lõike 2 punkt b (COM (2018) 375 final).

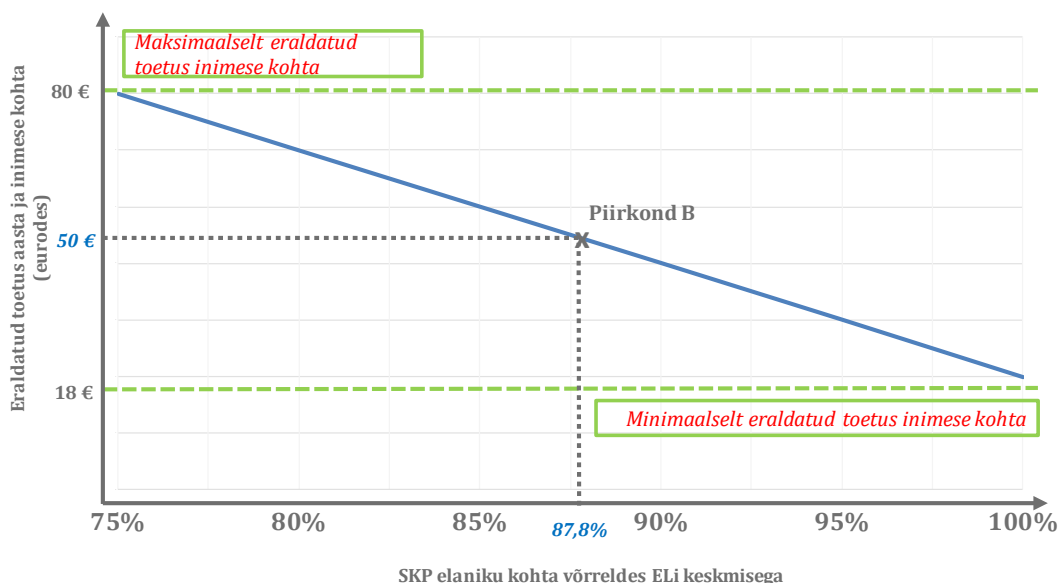
¹⁰ Regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi 2014. aasta juuli kuuenda aruande (majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kohta) lk 198.

¹¹ Komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõike 2 punkt a ja lõige 3.

¹² *Ibid.*, lõike 1 punktid a ja b.

- 4) nagu vähem arenenud piirkondade puhul, võivad liikmesriigid ka siin saada täiendavaid lisamakseid (*III c lisa*), mis on seotud sotsiaalmajanduslike ja keskkonnaalaste teguritega nagu töötus, eriti just noorte töötus, hariduse omandamine, kasvuhoonegaaside heide ja ränne.

Joonis 2. Näide fiktiivse üleminekupiirkonna esialgsete eraldiste arvutamise kohta

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes XXII lisa lõike 2 punktidele a ja b.

Märkus: graafikult on näha, et antud piirkonna jõukus moodustab 87,8% ELi keskmisest, mille tulemusena eraldatakse piirkonnale inimese kohta 50 eurot aastas.

Enam arenenud piirkonnad

16 Enam arenenud piirkonnad on piirkonnad, mille keskmine SKP elaniku kohta on ELi keskmisest suurem¹³. Toetuste eraldamise meetodika on eespool kirjeldatutest erinev, kuid sarnaneb üldjoontes 2014.–2020. aasta perioodi meetodikale. Nagu *V a lisas* kirjeldatud, on siin kolm etappi:

- 1) komisjon arvutab enam arenenud piirkondade kogurahastuse, korrutades inimese kohta aastas ette nähtud summa asjaomaste piirkondade elanike arvuga;
- 2) sellest kogusummast igale piirkonnale eraldatava summa aluseks on seitsme demograafilise ja sotsiaalmajandusliku näitajaga seotud andmed. Kõnealustel näitajatel võib olla erinev kaal alates 20%-st elanike arvu ja hariduse omandamise

¹³ Komisjoni ühissätete määruse ettepaneku artikli 102 lõike 2 punkt c (COM (2018) 375 final).

alusel ning lõpetades 2,5%-ga rahvastiku tiheduse alusel. Näitajad ja nende kaal on esitatud **V b lisas**. Iga piirkonna osa arvutatakse iga näitaja kohta eraldi välja ning liidetakse olemasolevale kogurahastusele, et määrata kindlaks iga piirkonna eraldised. **Tabelis 2** esitatud fiktiivne näide selgitab seda meetodit esimese näitaja puhul;

- 3) viimases etapis saab võimaluse korral liita kasvuhoonegaaside heitkoguste ja rändega seotud lisamaksud, kasutades vähem arenenud ja üleminekupiirkondadega samu protsesse.

Tabel 2. Fiktiivne näide enam arenenud piirkondadele toetuse eraldamise meetodi kohta – esimesel näitajal (rahvaarv) põhinev simulatsioon

Piirkond		
1. etapp: kõikidele enam arenenud piirkondadele suunatud vahendid (välja arvatud lisamaksud)	(1) Üldine elanike arv	208 mln
	(2) Eraldatud toetus inimese kohta	18 eurot
	(3) Enam arenenud piirkonna kogurahastus = (1)	26,2 mld eurot
2. etapp	(4) Piirkonna rahvaarv	6 mln
	(5) Enam arenenud piirkonna elanike arv kokku	208 mln
	(6) Rahvastiku osakaal = (4) / (5)	2,9%
	(7) Esimese näitaja osakaal olemasolevatest vahenditest	20%
	(8) Piirkonna ümberarvestatud osa = (7) x (6)	0,6%
	(9) Esimese näitaja põhjal piirkonnale eraldatavad lõplikud vahendid = (8) x (3)	151 mln eurot

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõigetele 3 ja 4.

17 2014.–2020. aasta perioodil teeb komisjon selle eesmärgiga seoses ühtlasi ettepaneku eraldada 1,6 mld eurot just ääre- ja põhjapoolseimatele hõredalt asustatud piirkondadele. Vahendeid eraldatakse rahvaarvu alusel.

Toetuse eraldamine Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks

18 Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga seotud ühtekuuluvuspoliitika eesmärke rahastatakse ERFi kaudu. Selle eesmärgiga seoses eraldatakse toetust nelja tegevussuuna alusel (**VI a lisa**): piiriülene koostöö maismaal, merenduskoostöö, riikidevaheline koostöö ja koostöö äärepoolseimates piirkondades. 2021.–2027. aasta perioodi kohta teeb komisjon ettepaneku eraldada selle eesmärgi jaoks 9,5 miljardit

eurot¹⁴, kusjuures iga tegevussuuna jaoks on ette nähtud erinevad summad. Igas tegevussuunas eraldatakse toetuskõlblikele piirkondadele vahendeid mõjutatud elanikkonna suuruse alusel – vt *VI b lisa*. Suurem osa rahastusest on ette nähtud maismaal tehtava koostöö tegevussuuna jaoks.

19 *Tabelis 3* on esitatud fiktiivne näide Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi rahastamise kohta.

Tabel 3. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga seoses liikmesriikidele eraldatavate vahendite arvutamine (fiktiivne näide)

Liikmesriik		
A. Piiriülene koostöö maismaal	(1) Liikmesriigi maismaapiiridega piirnevate piirkondade kogurahvastiku osakaal	5,0%
	(2) Piirist alla 25 km kaugusel elava kogurahvastiku osakaal	10,0%
	(3) Kaalutud osakaal = 60% x (1) + 40% x (2)	7,0%
	(4) Selle tegevussuuna jaoks ette nähtud kogurahastus	5,0 mld eurot
	(5) Sellele suunale eraldatud vahendid = (3) x (4)	350 mln eurot
B. Merenduskoostöö*	(1) Liikmesriigi rannajoonega piirnevate piirkondade kogurahvastiku osakaal	1,0%
	(2) Rannajoonest alla 25 km kaugusel elava kogurahvastiku osakaal	2,0%
	(3) Kaalutud osakaal = 60% x (1) + 40% x (2)	1,4%
	(4) Selle tegevussuuna jaoks ette nähtud kogurahastus	1,35 mld eurot
	(5) Sellele suunale eraldatud vahendid = (3) x (4)	19 mln eurot
C. Riikidevaheline koostöö*	(1) Liikmesriigi rahvastiku osakaal ELis	5,0%
	(2) Selle tegevussuuna jaoks ette nähtud kogurahastus	1,65 mld eurot
	(3) Sellele suunale eraldatud vahendid = (1) x (2)	82,5 mln eurot
D. Äärepoolseimate piirkondade koostöö	(1) Liikmesriigi rahvastiku osakaal ELi äärepoolseimates piirkondades	8,0%
	(2) Selle tegevussuuna jaoks ette nähtud kogurahastus	0,3 mld eurot
	(3) Sellele suunale eraldatud vahendid = (1) x (2)	24 mln eurot
E. Aastateks 2021–2027 Euroopa territoriaalse koostöö jaoks eraldatud vahendid kokku = A(5) + B(5) + C(3) + D(3)		475,5 mln eurot

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõikele 8 ning Euroopa Komisjoni esitlusele liikmesriikide rahaeralduste määramise meetodika kohta.

* Kavandatavas Euroopa territoriaalse koostöö määruses (COM(2018) 374 final) on üks komponentidest riikidevaheline ja merenduskoostöö, mille eelarve on 3 miljardit eurot. Jaotuse (1,35 ja 1,65 miljardit eurot) eesmärk on vaid eralduste jagamine liikmesriikidele vahel.

¹⁴ Euroopa territoriaalse koostöö määruse ettepanek (COM(2018) 374 final) eristab viit komponenti: piiriülene koostöö, riikidevaheline ja merenduskoostöö (eraldamisprotsessis kaks eri suunda), äärepoolseimate piirkondade koostöö, piirkondadevaheline koostöö ning piirkondadevahelised innovatsiooniinvesteeringud. Kahte piirkondadevahelist komponenti, mille toetused küündivad 1,2 miljardi euron, liikmesriikidele ei eraldata.

Vahendite eraldamine Ühtekuuluvusfondile

20 Ühtekuuluvusfondist võivad toetust saada liikmesriigid, mille kogurahvatulu elaniku kohta jääb alla 90% ELi keskmisest. Komisjon tegi 2021.–2027. aasta perioodi kohta ettepaneku eraldada Ühtekuuluvusfondile kokku 46,7 miljardit eurot, mis on eelneva perioodiga võrreldes 45% vähem. Komisjon põhjendab seda märkimisväärset vähendamist sellega, et aastatel 2004–2007 ELiga liitunud liikmesriikide vajadus mahukate transpordi- ja keskkonnataristu investeeringute järele on vähenenud. Tegelikult kompenseerivad Ühtekuuluvusfondi rahastuse vähenemist ERFi ja ESF+ suuremad eraldised vaesematele piirkondadele, mistõttu ühtekuuluvuspoliitika vahendite üldine suhteline eraldamine vaesematele piirkondadele on jäänud suures plaanis muutumatuks.

21 Ühtekuuluvusfondi eelarvest vahendite eraldamise protsess ei ole eelnevate perioodidega võrreldes muutunud. Eraldamisprotsess on järgmine (vt *VII lisa*):

- 1) kõigepealt arvutatakse välja Ühtekuuluvusfondi vahendite teoreetiline kogusumma, võttes aluseks summa 62,90 eurot aastas inimese kohta;
- 2) vahendite esialgse eraldamise aluseks on elanike arv (50%) ja pindala (50%)¹⁵;
- 3) saadud esialgset eraldist kohandatakse vastavalt riigi jõukusele (vastavalt liikmesriigi kogurahvatulu suurusele ELi keskmisega võrreldes);
- 4) jõukuse järgi kohandamise süsteem tähendab seda, et arvutused tuleb ümber skaleerida. Liikmesriigi kaalutud osakaalu alusel arvutatakse siis olemasolevast Ühtekuuluvusfondi kogusummast liikmesriigi eraldis.

22 *Tabelis 4* on esitatud fiktiivne näide Ühtekuuluvusfondi rahastuse kohta.

¹⁵ Kui rahvastikutihedus on väga suur, siis pindala kriteeriumit ei arvestata.

Tabel 4. Liikmesriigi Ühtekuuluvusfondi eraldise arvutamine (fiktiivne näide)

Liikmesriik		
A: 1. etapp – olemasolevad Ühtekuuluvusfondi vahendid	62,9 eurot aastas inimese kohta x 7 aastat x kogu toetuskõlblik elanikkond	46,7 mld eurot
B: 2. etapp – liikmesriigi osa	(1) Liikmesriigi rahvastikul põhinev osa	10%
	(2) Liikmesriigi pindalal põhinev osa	8%
	(3) Liikmesriigi kaalutud osa = 50% xB(1) + 50% xB(2)	9%
C: 3. etapp – kohandamine vastavalt riigi suhtelisele jõukusele	(1) Summa, mille võrra liikmesriigi kogurahvatulu inimese kohta on väiksem kõigi nende liikmesriikide keskmisest, kes Ühtekuuluvusfondist toetuskõlblikud	30%
	(2) Liikmesriigi suhtelist vaesust arvestav kohandamine = 1/3 (ühisätete määruse ettepaneku kohaselt) * C(1)	+10%
	(3) Liikmesriigi kohandatud osa = B(3) x (1 + C(2))	9,9%
D: 4. etapp – liikmesriigi ümberarvestatud osa	(1) Liikmesriikide kõigi kohandatud osade summa	115%
	(2) Liikmesriigi ümber skaleeritud osa = C(3) /D(1)	8,6%
2021.–2027. aasta lõplik Ühtekuuluvusfondi eraldis	= A x D(2)	4,02 mld eurot

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõikele 7.

23 Kooskõlas ettepanekuga vähendada 2021.–2027. aasta perioodil Ühtekuuluvusfondi rahastust tegi komisjon ühtlasi ettepaneku, et iga liikmesriik saaks taotleda Ühtekuuluvusfondi vahendeid kuni ühe kolmandiku ulatuses talle eraldatud ühtekuuluvuspoliitika rahastuse kogusummast. Riigid, keda see 2021.–2027. aasta perioodiks kavandatud ülempiir mõjutab, on Eesti, Läti ja Malta. Toetussummates kõnealused liikmesriigid siiski ei kaota, sest piirmäär ületavad Ühtekuuluvusfondi vahendid kantakse üle nende töökohtade loomise ja majanduskasvu investeerimise eesmärgil taotletavatesse vahenditesse.

Eraldamiskriteeriumide rahaline osatähtsus

24 Tabel 5 annab ühtekuuluvuspoliitika kogurahastust – mis hõlmab nii ERFi, ESF+ kui ka Ühtekuuluvusfondi – silmas pidades ülevaate erinevate kriteeriumide osatähtsusest vahendite liikmesriikidele eraldamise protsessis. Tabelist on näha, et nii 2014.–2020. aasta kui ka 2021.–2027. aasta perioodil on jõukuse kriteeriumiga seotud enam kui 80% eraldistest.

Tabel 5. Eraldamiskriteeriumide rahaline osatähtsus

Kriteerium	2014–2020	2021–2027
Jõukus (SKP/kogurahvatulu)	86%	81%
Tööturg, haridus, demograafia	14%	15%
Kliima	–	1%
Ränne	–	3%
Kokku	100%	100%

Allikas: Euroopa Komisjoni esitlus tulevikku vaatava ELi eelarve kohta: piirkondlik areng ja ühtekuuluvus.

Esialgsete eraldiste kohandamine

25 Käesolev peatükk käsitleb kehtestatud ülempiiride ja turvaabinõude toimimist ning eraldistele, sealhulgas konkreetsete fondide eraldiste kohandamist. Ühtlasi tutvustatakse selles asjaomaste protsesside tulemust, pidades silmas liikmesriikidele tehtavaid lõplikke rahaeraldise nagu on sätestatud komisjoni ühissätete määruse ettepanekus.

Ülempiirid ja turvaabinõud

26 Nagu eelnevatelgi perioodidel, kohandatakse eespool nimetatud protsesside alusel liikmesriikidele eraldatud vahendite suurust omakorda selleks, et leevendada eri liikmesriikide saadavate summade olulisi kõikumisi. Nendeks kohandusteks kasutatakse maksimaalselt eraldatavate summade ülempiiride kehtestamist ning rahastamise miinimumtaset tagavaid turvaabinõusid. *VIII a lisas* on välja toodud 2021.–2027. aasta perioodiks kavandatud ülempiirid ja turvaabinõud.

Ülempiirid

27 Komisjon kavandab 2021.–2027. aasta perioodiks kolme ülempiiri, mis on alljärgnevad:

- 1) esiteks on iga liikmesriigi iga-aastane võimalik kogurahastus piiratud kindlaksmääratud protsendiga liikmesriigi hinnangulisest SKP-st¹⁶. Lubatud SKP osakaal on viimastel programmitöö perioodidel vähenenud (vt *VIII b lisa*), olenevalt riigi suhtelisest jõukusest, kusjuures vaesematele riikidele kehtivad kõrgemad piirmäärad nagu on näidatud *tabelis 6*, sest nende vajadused on suuremad;

¹⁶ Tuginedes majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi pikaajalise kasvu prognoosile 2021.–2027. aasta kohta (ostujõu pariteeti arvestamata).

Tabel 6. Ülempiirid protsendina riigi SKPst

Piirmäär (kogurahvatulu elaniku kohta)	Ülepiir protsendina SKPst	Kohaldamisalasse jääv liikmesriik
Alla 60% ELi keskmise	2,3%	Bulgaaria, Rumeenia, Horvaatia
60–65% ELi keskmisest	1,85%	Läti
Üle 65% ELi keskmise	1,55%	Kõik teised ELi riigid

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes ühissätete määruse 2021.–2027. aasta ettepaneku XXII lisa lõikele 10 ja komisjoni esitatud teabele.

- 2) teise ülempiiri seab riikide eraldistele eelneval programmitöö perioodil saadud summaga seonduv piirang. Komisjon teeb 2021.–2027. aasta perioodi kohta ettepaneku mitte eraldada liikmesriigile rohkem kui 108% talle 2014.–2020. aasta perioodiks eraldatud vahenditest. See piirang puudutab Rumeeniat, Bulgaariat ja Kreekat;
- 3) viimasena kavandab komisjon uue ülempiiri kehtestamist jõukatele liikmesriikidele, kelle kogurahvatulu elaniku kohta moodustab vähemalt 120% ELi keskmisest. Need riigid ei saa rohkem vahendeid kui neile eraldati 2014.–2020. aasta perioodil. See mõjutab kuut liikmesriiki: Belgia, Rootsi, Holland, Austria, Taani ja Luksemburg.

Turvaabinõud

28 Komisjoni ettepanekus nimetatud peamine turvaabinõu on see, et iga liikmesriigi eraldised ei tohi moodustada vähem kui 76% talle 2014.–2020. aasta perioodiks eraldatud vahenditest. See piirmäär on palju kõrgem tol perioodil kehtinud piirmäärast, kui vastav turvaabinõu oli 55% tasemel. 2021.–2027. aasta perioodil saavad sellest turvaabinõust kasu viis riiki: Ungari, Leedu, Eesti, Malta ja Tšehhi.

29 Selline eraldamismehhanism tähendab seda, üleminekupiirkonnad ei saa saada vähem vahendeid kui nad saaksid siis, kui nad oleksid enam arenenud piirkonnad (punkti 15 alapunkt 1). Lisaks on kehtestatud veel üks turvaabinõu, mis leevendab piirkonna vähem arenenud piirkonna staatuse kaotamise mõju, kuna tavaliselt kaasneb sellega toetuste vähenemine. Selle kategooria piirkonnad ei saa saada vähem kui 60% neile 2014.–2020. aasta perioodil töökohtade loomise ja majanduskasvu investeerimise eesmärgil tehtud iga-aastastest eraldistest.

Erandid

30 Ülempiiride ja turvaabinõude mehhanisme kohaldatakse kogu piirkonna või liikmesriigi ühtekuuluvuspoliitika rahastuse suhtes, ent kahe erandiga

- o toetuse eraldamine Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks – komisjoni sõnul aitab see vältida piiriikide eraldiste vahelist tasakaalustamatust;
- o enam arenenud riikidele SKP alusel eraldatavate vahendite ülempiir (vt punkti [27](#) alapunkt 1) – komisjoni sõnul aitab see vältida toetuste täiendavat vähenemist, kui vahendeid eraldatakse niigi suhteliselt vähe.

Täiendavad kohandused

31 Peale ülempiiride ja turvaabinõude arvessevõtmise teeb komisjon ettepaneku veel kahe täiendava kohanduse kasutuselevõtuks. Esiteks tegi komisjon 2021.–2027. aasta perioodiks ettepaneku kanda 11 miljardit eurot Ühtekuuluvusfondist jätkuvalt üle otsese eelarve täitmisega Euroopa ühendamise rahastusse (CEF), millest toetatakse transporti¹⁷.

32 Teiseks tegi komisjon 2021.–2027. aasta perioodiks ettepaneku eraldada töökohtade loomise ja majanduskasvu investeerimise eesmärgil ESF+ fondile kindla summana 100 miljardit eurot ning ERFi 216,8 miljardit eurot. Eespool kirjeldatud meetodikas käsitletakse neid kahte fondi siiski koos ning ka vahendeid eraldatakse ühiselt. Lisaks 2018. aasta mais esitatud ühissätete määruse ettepanekule esitas komisjon 2018. aasta oktoobris veel eraldi ettepaneku ESF+ fondile vahendite eraldamise meetodika kohta, et liikmesriikide tasandil eristada ESF+ vahendeid ERFi vahenditest.

33 Kavandatav ESF+ osa kindlaksmääramise meetodika sarnaneb 2014.–2020. aasta perioodil rakendatud ja alljärgnevalt kirjeldatud meetodile, mille kohta leiab fiktiivse näite [tabelist 7](#)

- 1) kõigi liikmesriikide puhul on lähtealuseks liikmesriigi 2014.–2020. aasta perioodi ESFi vahendite osakaal tema ESFi ja ERFi kogueraldistest;

¹⁷ Transporti toetava Euroopa ühendamise rahastu eesmärk on toetada investeringuid, mille abil ehitatakse Euroopas uut ning renoveeritakse ja ajakohastatakse olemasolevat transporditaristut. See keskendub piiriülestele ja kitsaskohti kõrvaldavatele projektidele ning sellistele horisontaalsetele prioriteetidele nagu liikluse juhtimissüsteemid.

- 2) neid osakaale kohandatakse seejärel, tuginedes kahele täiendavale kriteeriumile, mis on seotud noorte töötuse (mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noorte) määr) ja sotsiaalse kaasatusega (vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riski määr). Nimetatud näitajad pärinevad Euroopa sotsiaalõiguste sambast ning peegeldavad ESF+ poliitilisi prioriteete¹⁸. Kõnealuste kohanduste mehhanismi on kirjeldatud *IX lisas*;
- 3) lõplik number arvutatakse kõigi osakaalude summa alusel olemasolevate ESF+ vahendite kogusummast.

Tabel 7. Fiktiivne näide liikmesriigi ESF+ eraldise arvutamisest

Liikmesriik		
A. Esialgsed andmed	(1) Liikmesriigi poolt 2021.–2027. aasta perioodil töökohtadesse ja majanduskasvu investeerimise eesmärgil eraldatud vahendid	15 mld eurot
	(2) ESFi osakaal (sh YEI ja FEAD) 2014.–2020. aasta perioodil	40%
B. Noorte töötuse ja sotsiaalse kaasatusega seotud kohandused	(3) Liikmesriigi NEET-noorte määr	20%
	(4) 1,5% kohandamine noorte töötuse alusel (kui NEET-noorte määr on >16,4% – IX lisa)	+1,5%
	(5) Liikmesriigi AROPE määr	25%
	(6) 1% kohandamine sotsiaalse kaasatuse alusel (kui 23,9% < AROPE määr < 30,3% – IX lisa)	+1%
	(7) Kohandatud ESF+ osa = (2) + (4) + (6)	42,5%
	(8) Esialgne ESF+ summa liikmesriigi jaoks = (7) x (1)	6375 mln eurot
C. Kohandamine, arvestades ESF+ vahendite kättesaadavust	(10) Kõiki liikmesriikide esialgsete ESF+ summad kokku	103 mld eurot
	(11) 2021.–2027. aasta perioodil olemasolevad ESF+ vahendid*	99,45 mld eurot
	(12) Kohandamistegur = (11) / (10)	96,6%
D. 2021.–2027. aasta lõplik ESF+ eraldis = (8) x (12)		6155 mln eurot

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

* 0,2 miljardit eurot ESF+ fondi vahendeid riikidevaheliseks koostööks ning 0,35 miljardit eurot komisjoni rakendatavaks tehniliseks abiks arvestatakse ESF+ fondi 100 miljardi euro suurusest kogusummast maha enne eraldiste tegemist.

Lõplikud eraldised

34 *Tabelis 8* on piirkondade liikide kaupa võrreldud vahendite eraldamise meetodika tulemusi aastatel 2014–2020 ja kavandataval 2021.–2027. aasta perioodil. Kuigi Ühtekuuluvusfondi vahendid on vähenenud, jääb ühtekuuluvuspoliitika vahendite üldine suhteline eraldamine vähem arenenud piirkondadele kavandataval 2021.–

¹⁸ 2021.–2027. aasta perioodil on ESF+ fondi kaasatud ka noorte tööhõive algatus (YEI) ning Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks (FEAD).

2027. aasta perioodil muutumatuks, moodustades kolm neljandikku olemasolevatest vahenditest (punkt 20).

Tabel 8. Eraldised piirkondade liikide kaupa

Rahastamisvahend ja piirkonna liik	2014–2020	2021–2027
Ühtekuuluvusfond	22%	13%
ERF/ESF+, vähem arenenud piirkonnad	53%	62%
ERF/ESF+, üleminekupiirkonnad	10%	14%
ERF/ESF+, enam arenenud piirkonnad	15%	11%
Kokku	100%	100%
<i>Ühtekuuluvusfondi + ERF/ESF+ osa, vähem arenenud piirkonnad</i>	75%	75%

Allikas: Euroopa Komisjoni esitlus tulevikku vaatava ELi eelarve kohta: piirkondlik areng ja ühtekuuluvus.

35 Alljärgnevas tabelis 9 on fondide kaupa välja toodud liikmesriikidele 2021.–2027. aasta perioodil eraldatavad vahendid.

Tabel 9. 2021.–2027. aasta perioodiks kavandatud eraldised liikmesriikidele fondide kaupa (miljonites eurodes, jooksevhindades)

	ESF+	ERF	ETK	ÜF	millest CEFi üle kantud	Ülekanded*	Ühissätete määruse ettepanek, XXII lisa
Belgia	1 177	1 158	405	0	0	15	2 754
Bulgaaria	2 588	5 643	143	1 654	401	54	10 082
Tšehhi	2 737	10 524	314	6 444	1 563	100	20 116
Taani	181	213	249	0	0	3	646
Saksamaa	6 205	10 346	1 029	0	0	101	17 681
Eesti	492	1 651	51	1 075	261	16	3 285
Iirimaa	579	450	190	0	0	7	1 226
Kreeka	5 900	11 528	120	4 034	978	116	21 697
Hispaania	12 084	25 377	639	0	0	221	38 325
Prantsusmaa	7 194	9 654	1 106	0	0	102	18 058
Horvaatia	2 145	5 776	219	1 695	411	53	9 888
Itaalia	15 011	27 411	788	0	0	252	43 463
Küpros	207	434	24	319	77	4	989
Läti	736	2 573	55	1 424	345	24	4 812
Leedu	1 029	3 127	88	2 085	506	31	6 359
Luksemburg	21	21	30	0	0	0	73
Ungari	4 806	11 624	272	3 437	833	109	20 248
Malta	91	345	14	219	53	3	673
Holland	552	673	392	0	0	9	1 625
Austria	510	695	229	0	0	8	1 442
Poola	14 297	45 300	595	12 144	2 945	392	72 724
Portugal	7 579	11 578	142	4 436	1 076	127	23 862
Rumeenia	8 385	17 323	392	4 499	1 091	168	30 766
Sloveenia	793	1 673	80	901	218	18	3 464
Slovakkia	2 481	8 345	235	2 173	527	71	13 305
Soome	725	944	129	0	0	10	1 809
Rootsi	946	1 121	333	0	0	13	2 413
<i>Tehniline abi*</i>	349	737	29	153			
<i>Riikidevaheline koostöö*</i>	200						
<i>Euroopa Ülikool-Instituut*</i>		564					
<i>Piirkondadevaheline**</i>			1 206				1 206
KOKKU	100 000	216 808	9 498	46 692	11 285	2 027	372 991

Allikas: Euroopa Kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

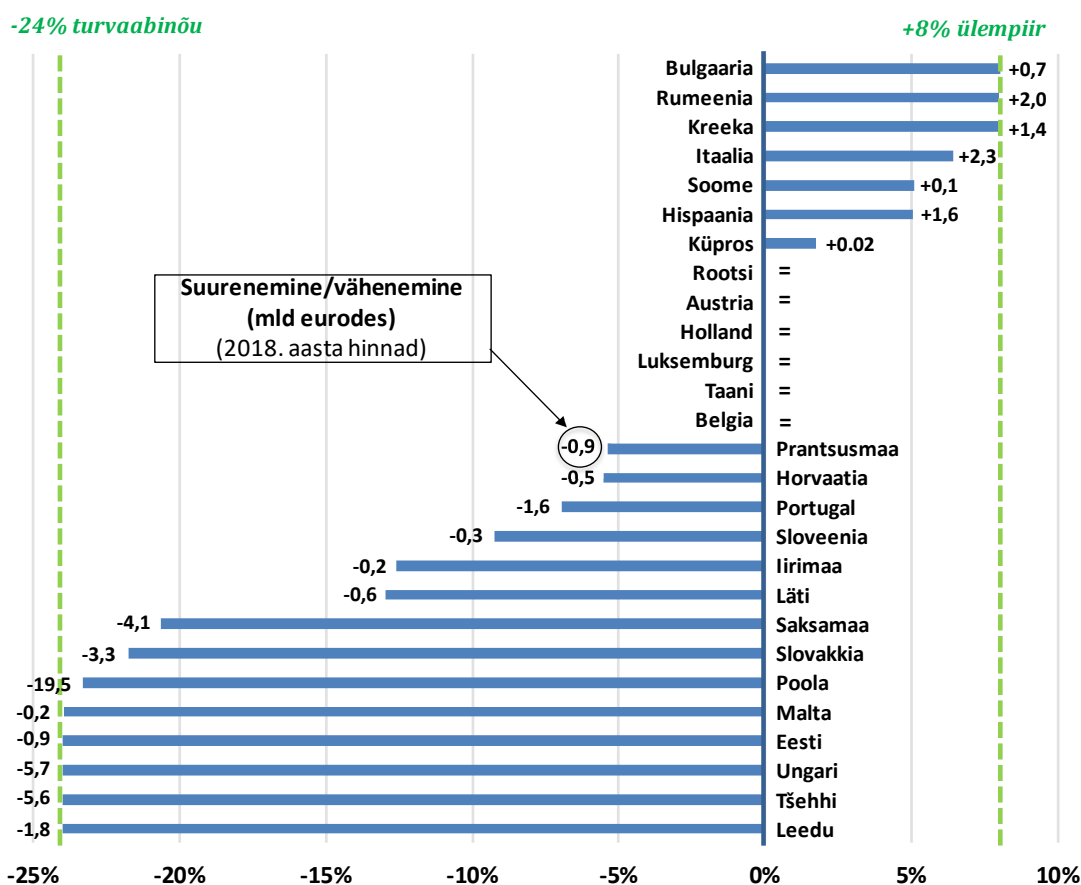
* Ülekanded on järgmised: tehniline abi (0,35% ERFi/ESF+/ÜFi/ETK eraldistest), riikidevaheline koostöö (ESF+ fondist) ja Euroopa linnaarengu algatus (ERFist). Need on vahendid, mida haldab komisjon ja mis ei ole liikmesriikidele otseselt kättesaadavad. Igale liikmesriigile ülekantavad indikaatiivsed eraldised on välja toodud selleks, et aidata mõista komisjoni ühissätete määruse ettepaneku sisu.

** Euroopa territoriaalse koostöö piirkondadevahelisi komponente liikmesriikidele ei eraldata.

Märkus: tabel sisaldab ümardamisest tulenevaid erinevusi.

36 Komisjon lisas esmakordselt ühissätete määruse ettepanekusse igale liikmesriigile eraldatavate vahendite summad, mis arvutati eespool kirjeldatud meetodika abil. Allpool toodud *joonisel 3* on välja toodud 2021.–2027. aasta perioodiks liikmesriikidele kavandatud eraldised ja nende suhtelised muutused võrreldes 2014.–2020. aasta perioodiks eraldistega (2018. mai seisuga).

Joonis 3. Liikmesriikidele 2021.–2027. aasta perioodil kavandatud eraldised ning võrdlus 2014.–2020. aasta perioodi eraldistega (2018. aasta hindades)

Allikas: Euroopa Kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

37 *Jooniselt 3* nähtub, et kuigi eraldamisprotsess on jäänud suuresti samaks ning ülempiirid ja turvaabinõud peaksid suuremate erinevuste teket piirama, on üksikute liikmesriikide eraldiste suurus siiski muutunud, varieerudes 24% vähenemisest 8% suurenemiseni, olles keskmiselt vähenenud 10%. Oluline tegur on paljude piirkondade jõukuse taseme muutumine, mille tulemusena muutub ka nende liigitus (vt *X lisas* toodud kaardid). Peamised muutused on järgmised:

- Eesti ja Leedu ning mõned Tšehhi, Poola ja Bulgaaria piirkonnad muutuvad vähem arenenud piirkondadest üleminekupiirkondadeks;

- Kreekas ja Hispaanias suureneb märkimisväärselt vähem arenenud piirkondade arv, vähemal määral suureneb see ka Itaalias ja Portugalis;
- mitmes riigis on enam arenenud piirkonnad ümber liigitatud üleminekupiirkondadeks: Soomes, Prantsusmaal, Saksamaal, Hollandis, Sloveenias, Austrias, Belgias, Itaalias, Hispaanias, Kreekas, Küproses ja Iirimaa. See on osaliselt tingitud üleminekupiirkondadele kehtivast uuest piirmäärast (vt punkt 14).

Lõppmärkused ja edasised sammud

38 2021.–2027. aasta perioodiks kavandatud eraldamisprotsessis järgitakse eelnevatel perioodidel rakendatud mudelit. Kuigi protsessi teatavatesse osadesse on kaasatud kliimamuutuste ja rände kriteeriumid, on selle mõju väike; kõige olulisemaks teguriks jääb suhteline jõukus ning nagu eelnevatelgi perioodidel, läheb 75% rahastusest vähem arenenud piirkondadele. Komisjoni välja pakutud protsess on varasemast läbipaistvam. Komisjon avaldas kavandatud metoodika täies ulatuses oma ühissätete määruse ettepanekus, kus tõi välja ka selle tulemusena tehtavad eraldised. Ettepaneku kohaselt peaksid üksikud liikmesriigid rahastusena saama 76% kuni 108 % neile 2014.–2020. aasta perioodil ette nähtud ühtekuuluvuspoliitika vahenditest.

39 Protsessi viimane etapp toimub komisjoni ettepanekus sätestatud metoodika väliselt ELi institutsioonide ja liikmesriikide vahelistes poliitilistes läbirääkimistes (punkt 06). Neil läbirääkimistel käsitletakse muu hulgas selliseid küsimusi nagu kalkulatsioonide värskendamine võimalike uute andmete põhjal. Eelnevate, 2007.–2013. aasta ja 2014.–2020. aasta perioodi eraldiste aluseks võeti kaks aastat enne programmitöö perioodi algust kehtinud andmed. Ka eelnevatel perioodidel päädisid läbirääkimised teatavatele liikmesriikidele ja piirkondadele rohkemate vahendite eraldamisega¹⁹.

40 2018. aasta mais paketti esitledes oli komisjon algselt eesmärgiks seadnud saavutada mitmeaastase finantsraamistiku kohta kokkulepe enne 2019. aasta mais toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi. 2019. aasta veebruari seisuga tuleb ülevaadatud ajakava kohaselt – kooskõlas Euroopa Ülemkogu järeldustega – mitmeaastase finantsraamistikuga kohta kompromiss saavutada 2019. aasta sügisel ning kohe pärast seda viia lõpule ka ühissätete määruse läbirääkimised.

¹⁹ Ühissätete määruse 1303/2013 VII lisa artiklid 14–20.

Lisad

I lisa. Eraldamiskriteeriumide muutumine viimasel kolmel programmitöö perioodil

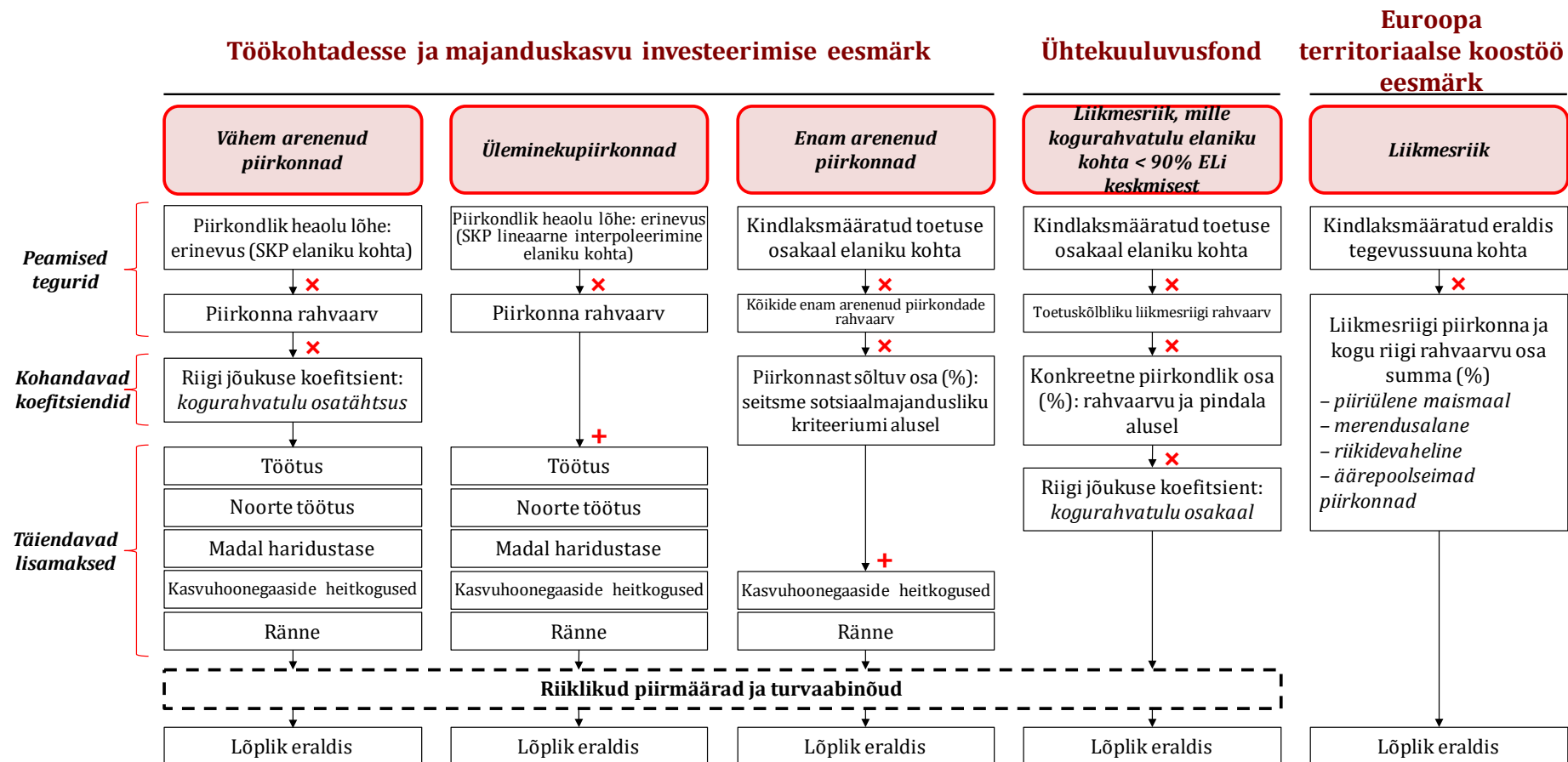
Kriteeriumid	2007–2013
	Määrus 1083/2006, II lisa
	<u>Lähemise eesmärk</u>
Piirkonna individuaalne eraldis	Piirkonna rahvaarv x jõukuse vahe (piirkonna SKP elaniku kohta – ELi keskmine)
Riigi jõukuse koefitsient	
Kogurahvatulu elaniku kohta < 82% ELi keskmisest	4,25%
82% < kogurahvatulu elaniku kohta < 99% ELi keskmisest	3,36%
Kogurahvatulu elaniku kohta > 99% ELi keskmisest	2,67%
Täiendavad lisamaksud	
Töötus (15-aastased ja vanemad)	700 eurot/a x kõikide lähenemspiirkondade keskmist töötuse määra ületav töötute arv
Noorte töötus (15–25-aastased)	
Madal haridustase (25–64-aastased)	
Kasvuhoonegaaside heitkogused	
Ränne	
	<u>Üleminekutoetus</u>
Teoreetiline toetuse suurus	
Minimaalne	
Maksimaalne	
Tegelik toetuse suurus	75%/80% piirkonna 2006. aasta toetussummast elaniku kohta 2007. aastal, mida seejärel vähendatakse lineaarselt, et saavutada 2011. aastaks / 2013. aastal piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgi kohane riigisisene keskmine toetussumma elaniku kohta
Täiendavad lisamaksud	
Töötus (15-aastased ja vanemad)	600 eurot/a x kõikide lähenemspiirkondade keskmist töötuse määra ületav töötute arv
Noorte töötus (15–25-aastased)	
Madal haridustase (25–64-aastased)	
Kasvuhoonegaaside heitkogused	
Ränne	

2014–2020	2021–2027
Ühissätete määrus (1303/2013), VII lisa	Ühissätete määruse ettepanek, XXII lisa
<i>Vähem arenenud piirkonnad</i>	<i>Vähem arenenud piirkonnad</i>
Piirkonna rahvaarv x jõukuse vahe (piirkonna SKP elaniku kohta – ELi keskmine)	Piirkonna rahvaarv x jõukuse vahe (piirkonna SKP elaniku kohta – ELi keskmine)
3,15%	2,80%
2,70%	1,30%
1,65%	0,90%
1300 eurot/a x kõikide vähem arenenud piirkondade keskmist töötuse määra ületav töötute arv	500 eurot/a x kõikide vähem arenenud piirkondade keskmist töötute arvu ületav töötute arv
	500 eurot/a x kõikide vähem arenenud piirkondade keskmist noorte töötuse määra ületav noorte töötute arv
	250 eurot/a x kõikide vähem arenenud piirkondade keskmist madala haridustasemega inimeste määra ületav madala haridustasemega inimeste arv
	1 euro/aastas iga tonni CO ₂ -ekvivalendi kohta, mis ületab 2016. aastal 2030. aasta riiklikku eesmärki
	400 eurot aastas inimese kohta liikmesriikide iga-aastase ELi-välise keskmise rändesaldo eest aastatel 2013–2016
<i>Üleminekupiirkonnad</i>	<i>Üleminekupiirkonnad</i>
Liikmesriigi enam arenenud piirkonna keskmine toetussumma inimese kohta aastas Kui tegemist ei ole enam arenenud piirkonnaga, siis ELi keskmine enam arenenud riikide kohta (19,8 eurot).	ELi kõikide enam arenenud piirkondade keskmine keskmine toetussumma (18 eurot) inimese kohta aastas
40% summast, mis on ette nähtud teoreetilisele piirkonnale, mille SKP elaniku kohta on 75%	60% summast, mis on ette nähtud teoreetilisele piirkonnale, mille SKP elaniku kohta on 75%
Piirkonna ühe elaniku kohta arvestatava suhtelise SKP lineaarne interpoleerimine võrreldes ELi keskmisega	Piirkonna ühe elaniku kohta arvestatava suhtelise SKP lineaarne interpoleerimine võrreldes ELi keskmisega
1300 eurot/a x kõikide vähem arenenud piirkondade keskmist töötuse määra ületav töötute arv	500 eurot/a x kõikide vähem arenenud piirkondade keskmist töötute arvu ületav töötute arv
	500 eurot/a x kõikide vähem arenenud piirkondade keskmist noorte töötuse määra ületav noorte töötute arv
	250 eurot/a x kõikide vähem arenenud piirkondade keskmist madala haridustasemega inimeste määra ületav madala haridustasemega inimeste arv
	1 euro/aastas iga tonni CO ₂ -ekvivalendi kohta, mis ületab 2016. aastal 2030. aasta riiklikku eesmärki
	400 eurot aastas inimese kohta liikmesriikide iga-aastase ELi-välise keskmise rändesaldo eest aastatel 2013–2016

Kriteeriumid	2007–2013
	Määrus 1083/2006, II lisa
	<i>Piirkondlik konkurentsivõime ja tööhõive eesmärk</i>
Algne teoreetiline kogueraldis	
Tingimustele vastav piirkondade osa	
Rahvaarv	Rahvaarv kokku (50%)
Töötus	Töötute arv NUTS 3 piirkondades, mille töötuse määr on suurem selle rühma keskmisest (20%)
Tööhõive	Töökohtade arv, mis on vaja saavutada selleks, et tööhõive määr küündiks 70%-ni (15%)
Kolmanda taseme haridus	Madala haridustasemega töötavate inimeste arv (10%)
Väike rahvastikutihedus	Väike rahvastikutihedus (5%)
Haridussüsteemist varakult lahkumine	
SKP	
Osade kohandamine vastavalt piirkonna jõukusele	Kogu piirkonnale määratud osa +5% või -5% võrra suurendamine või vähendamine vastavalt sellele, kas piirkonna SKP elaniku kohta on väiksem või suurem rühma keskmisest SKP-st elaniku kohta
Täiendavad lisamaksud	
Kasvuhoonegaaside heitkogused	
Ränne	

2014–2020	2021–2027
Ühissätete määrus (1303/2013), VII lisa	Ühissätete määruse ettepanek, XXII lisa
<i>Enam arenenud piirkonnad</i>	<i>Enam arenenud piirkonnad</i>
Toetuskõlblike elanike arv kokku x toetuse suurus 19,8 eurot aastas elaniku kohta	Toetuskõlblike elanike arv kokku x toetuse suurus 18 eurot aastas elaniku kohta
Piirkonna rahvaarv kokku (25%)	Piirkonna rahvaarv kokku (20%)
Töötute arv NUTS 2 piirkondades, mille töötuse määr on suurem kõikide enam arenenud piirkondade keskmisest (20%)	Töötute arv NUTS 2 piirkondades, mille töötuse määr on suurem kõikide enam arenenud piirkondade keskmisest (20%)
Täiendav tööhõive, mida on tarvis liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia 75%-lise piirkondliku tööhõive määra (20–64-aastase elanikkonna seas) eesmärgi saavutamiseks (20%)	Täiendav tööhõive, mida on tarvis kõigi enam arenenud piirkondade keskmise tööhõive määra (20–64aastase elanikkonna seas) saavutamiseks (20%)
Kolmanda taseme hariduse omandanud 30–34-aastaste inimeste täiendav arv, mida on tarvis liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia 40%-lise eesmärgi saavutamiseks (12,5%)	Kolmanda taseme hariduse omandanud 30–34-aastaste inimeste täiendav arv, mida on tarvis kõigi enam arenenud piirkondade kolmanda taseme hariduse omandanute keskmise määra (30–34-aastase elanikkonna seas) saavutamiseks (20%)
(g) rahvaarv NUTS 3 piirkondades, mille rahvastikutihedus on alla 12,5 elaniku/km ² (2,5%)	g) rahvaarv NUTS 3 piirkondades, mille rahvastikutihedus on alla 12,5 elaniku/km ² (2,5%)
Haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkunud noorte arv (vanuses 18–24 aastat), mis tuleb praegusest lahutada, et saavutada liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia	Haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkunud noorte arv (vanuses 18–24 aastat), mis tuleb praegusest lahutada, et saavutada kõigi enam arenenud piirkondade madala haridustasemega
Piirkonna tegeliku SKP (mõõdetuna ostujõu pariteetides) ja piirkonna teoreetilise SKP vaheline erinevus, kui piirkonnas oleks sama SKP elaniku kohta nagu kõige jõukamal NUTS 2 piirkonnal (7,5%)	Piirkonna tegeliku SKP (mõõdetuna ostujõu pariteetides) ja piirkonna teoreetilise SKP vaheline erinevus, kui piirkonnas oleks sama SKP elaniku kohta nagu kõige jõukamal NUTS 2 piirkonnal (7,5%)
	1 euro/aastas iga tonni CO ₂ -ekvivalendi kohta, mis ületab 2016. aastal 2030. aasta riiklikku eesmärki
	400 eurot aastas inimese kohta liikmesriikide iga-aastase ELi-välise keskmise rändesaldo eest aastatel 2013–2016

II lisa. Liikmesriikidele ühtekuuluvuspoliitika vahendite esialgse eraldamise raamistik

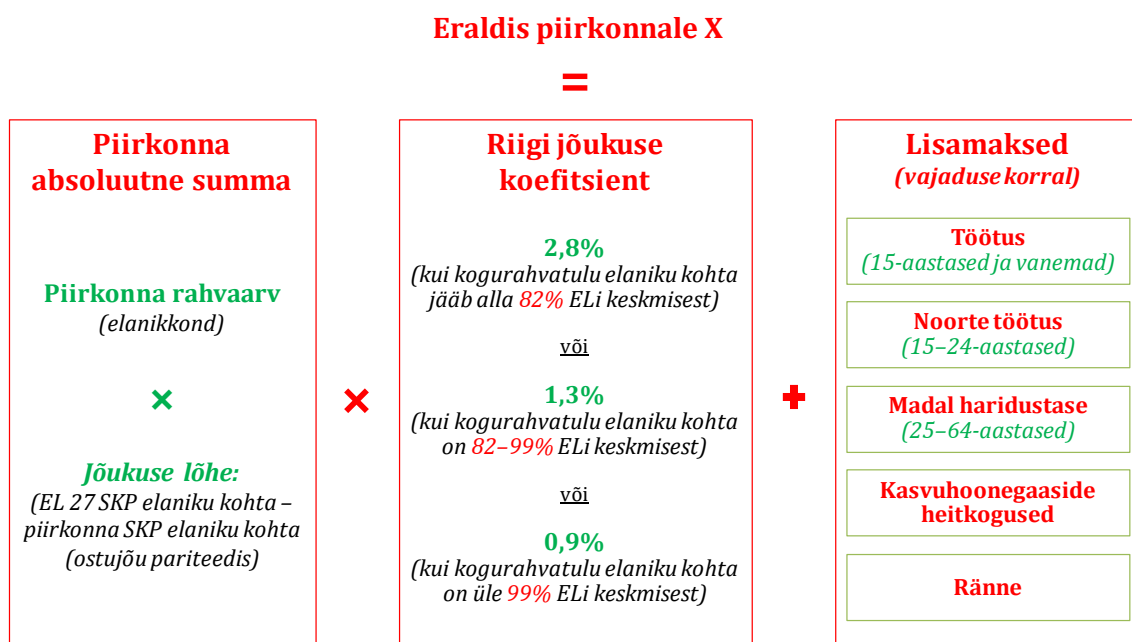

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes 2021.–2027. aasta ühissätete määruse ettepaneku XXII lisale.

III lisa. 2021.–2027. aasta perioodil vähem arenenud piirkondade suhtes kohaldatav toetuse eraldamise meetod

III a lisa. Vähem arenenud piirkondade eraldiste arvutamiseks kasutatav üldine valem (ERF/ESF+)

Vähemarenenud piirkondadele jaoks kasutatav eraldamismeetod

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõike 1 punktidele a kuni g.

III b lisa. Koefitsient, mille abil määratakse kindlaks iga vähem arenenud piirkonna toetuse suurus lähtuvalt riigi jõukusest

Kogurahvatulu elaniku kohta	Kohaldatav koefitsient 2014–2020	Kavandatav koefitsient 2021–2027	2021.–2027. aasta perioodil vähem arenenud piirkondade suhtes kohaldatav
Alla 82% ELi keskmisest	3,15%	2,8%	BG, EE, LV, LT, HU, PL, PT, RO, SK, SI, HR, EL
82% kuni 99% ELi keskmisest	2,7%	1,3%	CZ, ES, IT
Üle 99% ELi keskmisest	1,65%	0,9%	FR

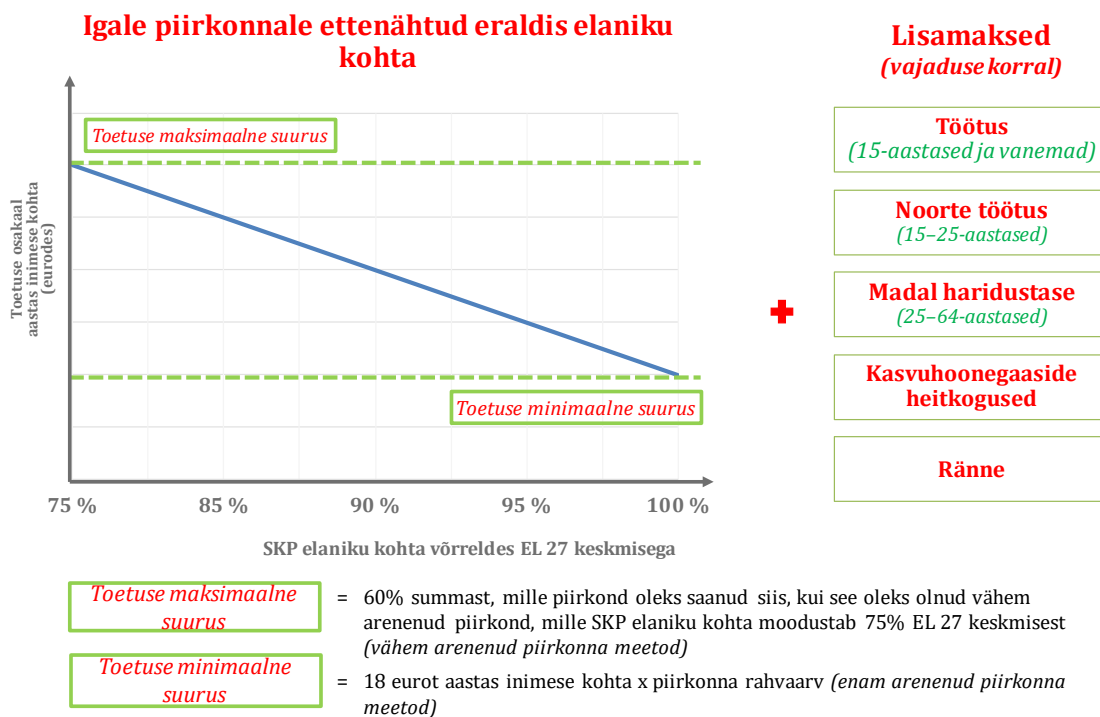
Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepanekule (XXII lisa lõike 1 punkt b), määrusele 1303/2013 (VII lisa) ning EPRC 2018. aasta juuni mitmeaastase finantsraamistiku ja 2021.–2027. aasta perioodi ühtekuuluvuspoliitika ettepanekute esialgsele hindamisele.

III c lisa. Vähem arenenud piirkondadele ja üleminekupiirkondadele tehtavate lisamaksete loetelu

<i>Töötus</i> (15-aastased ja vanemad)	+ 500 eurot aastas iga töötü kohta , mille võrra ületab töötute arv nende inimeste arvu, kes oleksid töötud, kui võtta aluseks kõikide ELi vähem arenenud piirkondade keskmine töötuse määr.
<i>Noorte töötus</i> (15–24-aastaste vanuserühm)	+ 500 eurot aastas iga noore töötü kohta , mille võrra ületab noorte töötute arv nende inimeste arvu, kes oleksid töötud, kui võtta aluseks kõikide ELi vähem arenenud piirkondade keskmine noorte töötuse määr.
<i>Madal haridustase</i> (25–64-aastaste vanuserühm)	+ 250 eurot aastas iga inimese kohta , mis tuleks lahutada selleks, et saavutada kõikide vähem arenenud piirkondade madala haridustaseme (alus- või algharidus või keskhariduse madalam aste) keskmine määr.
<i>Kasvuhoonegaaside heitkogused</i>	+ 1 eurot aastas iga tonni CO₂-ekvivalendi kohta , mille võrra liikmesriik ületab 2016. aastal 2030. aastaks seatud riiklikke kasvuhoonegaaside heitkoguste eesmärke väljaspool ELi heitkogustega kauplemise süsteemi ning mis jagatakse piirkondade vahel ära vastavalt nende osakaalule riigi rahvastikust. Selle kriteeriumi kehtestamisest saavad liikmesriikidest enim kasu Saksamaa, Itaalia, Prantsusmaa ja Rootsi.
<i>Ränne</i>	+ 400 eurot aastas inimese kohta , mida kohaldatakse tingimustele vastamise korral liikmesriigi iga-aastase ELi-välise keskmise rändesaldo suhtes (kui see on positiivne) aastatel 2013–2016 ning mis jagatakse piirkondade vahel ära vastavalt nende osakaalule riigi rahvastikust. Selle kriteeriumi kehtestamisest saavad liikmesriikidest enim kasu Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia ja Poola.

IV lisa. Üleminekupiirkondadele toetuse eraldamise meetod (2021–2027)

Üleminekupiirkondadele toetuse eraldamise meetod (ERF, ESF+)

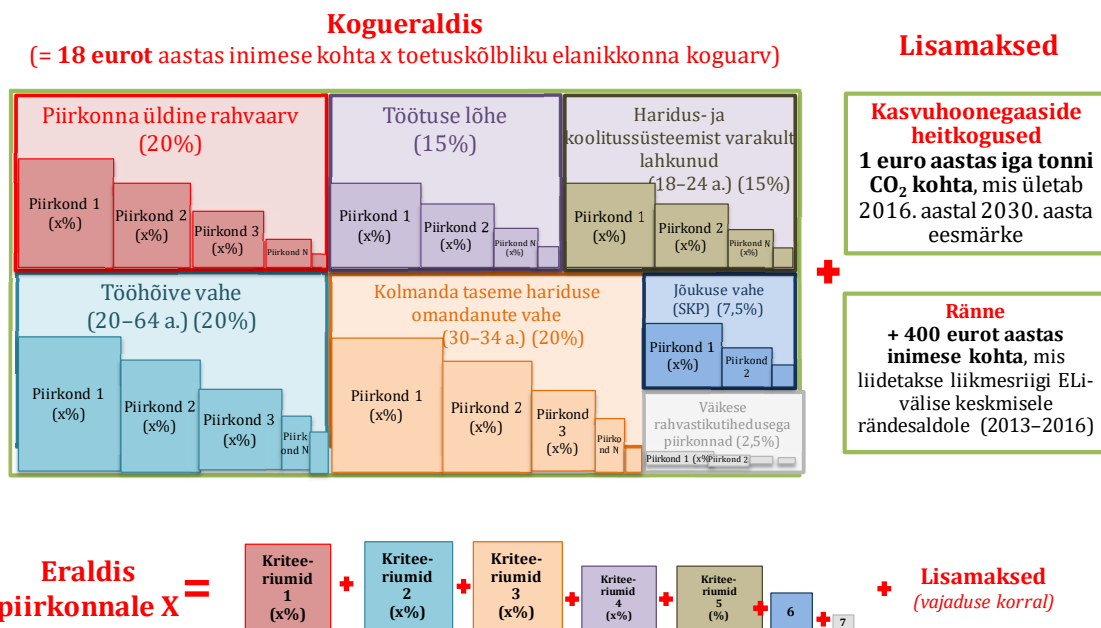

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõike 2 punktidele a kuni g.

V lisa. Enam arenenud piirkondadele toetuse eraldamise meetod (2021–2027)

V a lisa. Enam arenenud piirkondade üldine eraldiste valem (ERF/ESF+)

Enam arenenud piirkondadele toetuse eraldamise meetod (ERF, ESF+)

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõigetele 4 kuni 6.

V b lisa. Enam arenenud piirkondade eraldiste puhul arvesse võetavad piirkondlikud kriteeriumid

Kriteeriumid ja eesmärgid aastatel 2021–2027 <i>[erinevuse korral 2014.–2020. aasta eesmärgid]</i>	Kaal (%)	
	2014–2020	2021–2027
1. Piirkonna üldine rahvaarv	25%	20%
2. Töötute arv NUTS 2 piirkondades, mille töötuse määr on suurem kõikide enam arenenud piirkondade keskmisest	20%	15%
3. Täiendav tööhõive, mida on tarvis enam arenenud piirkondade keskmise tööhõive määra (20–64aastase elanikkonna seas) saavutamiseks <i>[75%, strateegia „Euroopa 2020“ eesmärk]</i>	20%	
4. Kolmanda taseme hariduse omandanud 30–34-aastaste inimeste täiendav arv, mida on vaja kõigi enam arenenud piirkondade keskmise näitaja saavutamiseks <i>[40%, strateegia „Euroopa 2020“ eesmärk]</i>	12,5%	20%
5. Haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkunud noorte (18–24-aastaste) arv, mis tuleb lahutada, et saavutada kõigi enam arenenud piirkondade keskmine <i>[10%, strateegia „Euroopa 2020“ eesmärk]</i>	12,5%	15%
6. Piirkonna SKP ja teoreetilise SKP vaheline erinevus, kui piirkonnas oleks sama SKP elaniku kohta nagu kõige jõukamal NUTS 2 piirkonnal	7,5%	
7. Rahvaarv NUTS 3 piirkondades, mille rahvastikutihedus on alla 12,5 elaniku/km ²	2,5%	

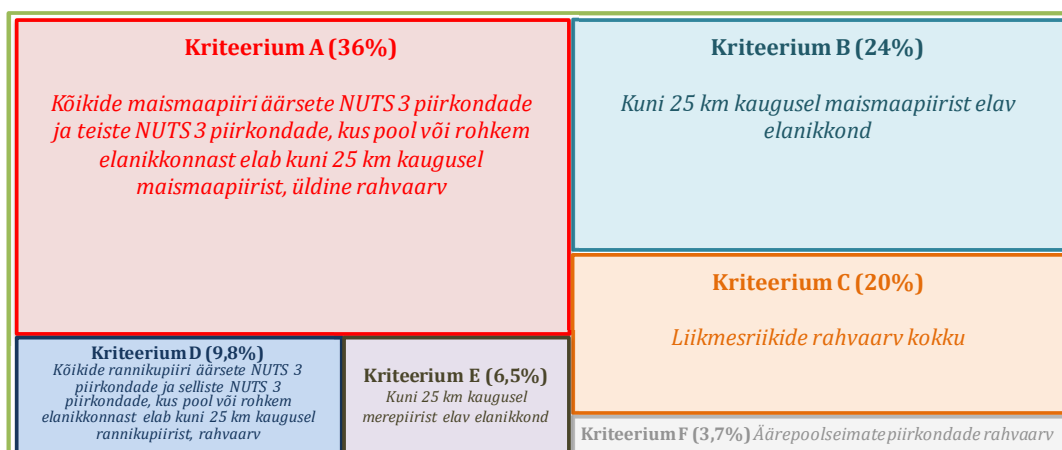
Allikas: *ibid.* XXII lõike 4 punktid a kuni g ning määrus 1303/2013 (lisa VI, lõike 4 punktid a kuni g).

VI lisa. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga seotud toetuse eraldamise meetod (2021–2027)

VI a lisa. Euroopa territoriaalse koostöö üldine eraldiste valem

Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga seotud toetuse eraldamise meetod

Kogueraldis

$$\text{Eraldis liikmesriigi kohta} = \left(\begin{array}{l} \text{Piiirülene} \\ \text{tegevussuund} \end{array} \left(\begin{array}{l} \text{Kriteeriumi} \\ \text{A osakaal} \\ (x\%) \end{array} \right) + \begin{array}{l} \text{Riikidevaheline} \\ \text{tegevussuund}^* \end{array} \left(\begin{array}{l} \text{Kriteeriumi} \\ \text{B osakaal} \\ (x\%) \end{array} \right) + \begin{array}{l} \text{Merendusala} \\ \text{tegevussuund}^* \end{array} \left(\begin{array}{l} \text{Kriteeriumi} \\ \text{C osakaal} \\ (x\%) \end{array} \right) + \begin{array}{l} \text{Äärepoolseimat} \\ \text{e piirkondade} \\ \text{tegevussuund} \end{array} \left(\begin{array}{l} \text{Kriteeriumi} \\ \text{D osakaal} \\ \text{Kriteeriumi} \\ \text{E osakaal} \\ \text{Kriteerium} \\ \text{F} \end{array} \right) \right) \times \text{Kogueraldis}$$

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõikele 8.

VI b lisa. Euroopa territoriaalse koostöö valdkonna jaotuskriteeriumid tegevussuundade järgi

Euroopa territoriaalse koostöö tegevussuund	Ette nähtud kogurahastus	Jaotuskvoot
Piiirülene maismaal	5,0 mld eurot (60% x 8,3 mld eurot)	60% NUTS 3 piirkondade kogurahvastiku osakaal (vt eespool kirjeldatud kriteerium A) 40% Piirist alla 25 km kaugusel elava kogurahvastiku osakaal
Merendusala*	1,35 mld eurot (16,3% x 8,3 mld eurot)	60% NUTS 3 piirkondade kogurahvastiku osakaal 40% Rannajoonest alla 25 km kaugusel elava kogurahvastiku osakaal

Riikidevaheline*	1,65 mld eurot (20 % x 8,3 mld eurot)	Liikmesriigi rahvastiku osakaal ELis
Äärepoolseimad piirkonnad	0,3 mld eurot (3,7% x 8,3 mld eurot)	Liikmesriigi rahvastiku osakaal ELi äärepoolseimates piirkondades

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes ühissätete määruse ettepaneku XXII lisale ning Euroopa Komisjoni esitlusele liikmesriikide rahaeraldiste määramise meetodika kohta.

* Kavandatavas Euroopa territoriaalse koostöö määruses (COM(2018) 374 final) on üks komponentidest riikidevaheline ja merenduskoostöö, mille eelarve on 3 miljardit eurot. Alljaotus (1,35 ja 1,65 miljardit eurot) täidab vaid liikmesriikidele eraldiste määramise eesmärgi.

VII lisa. Ühtekuuluvusfondi vahendite eraldamise meetod (2021–2027)

Ühtekuuluvusfondi vahendite eraldamise meetod ümberarvestusega

1

Toetuskõlblikud liikmesriigid

(= riigid, mille kogurahvatulu elaniku kohta (ostujõu pariteedis) < 90% EL 27 keskmisest)

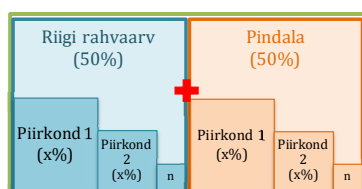
2

Ühtekuuluvusfondi kogueraldis

(= abi osakaal 62,9 eurot aastas inimese kohta x toetuskõlbliku liikmesriigi rahvaarv)

3

Ühtekuuluvusfondi eraldiste riiklik osa

Jaotamis põhimõtted

Riigi jõukuse järgi kohandamine

(= riigi kogurahvatulu elaniku kohta võrreldes kõigi toetuskõlblike liikmesriikide keskmise kogurahvatuluga elaniku kohta)

Ümberarvestamise koefitsient

(nii et kõikide liikmesriikide osade summa tuleks kokku 100%)

4

Lõplik eraldis

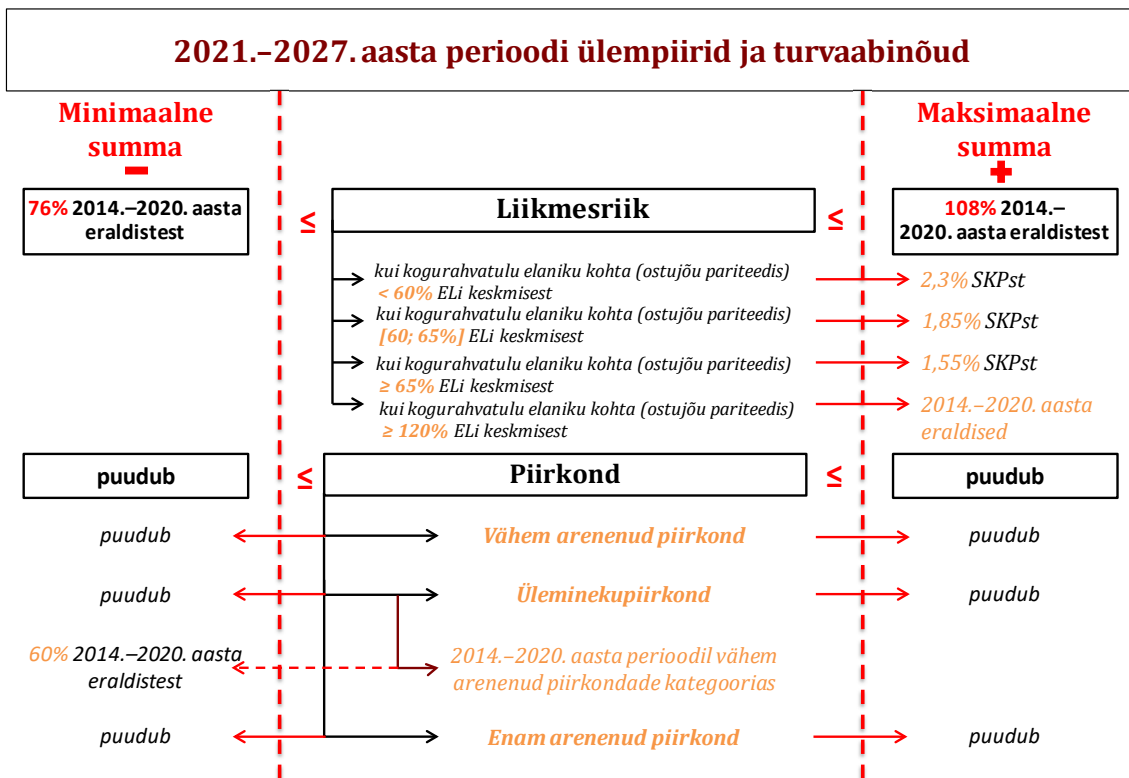
Ümberarvestatud osa × Ühtekuuluvusfondi kogueraldis

Kuid iga toetuskõlbliku liikmesriigi Ühtekuuluvusfondi osa ei tohi olla suurem kui 1/3 kogueraldisest (miinus Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks eraldatud vahendid)

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõikele 7.

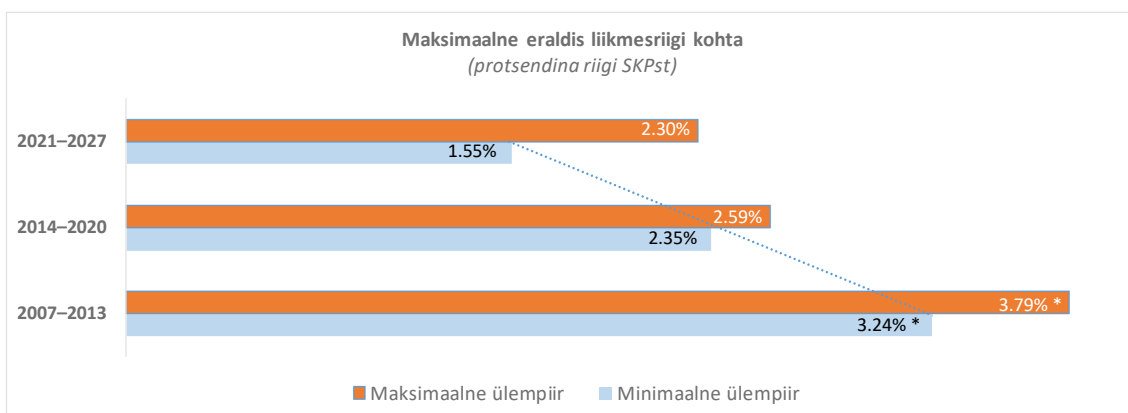
VIII lisa. Ülempiirid ja turvaabinõud

VIII a lisa. Ülempiirid ja turvaabinõud (2021–2027)

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes komisjoni ühissätete määruse ettepaneku XXII lisa lõigetele 10 kuni 13.

VIII b lisa. SKP ülempiiride muutumine viimasel kolmel programmitöö perioodil

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes määruse 1083/2006 II lisale, määruse 1303/2013 VII lisale ning 2021.–2027. aasta ühissätete määruse ettepaneku XXII lisale.

* Perioodi 2007–2013 ülemäärades sisaldub ka Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Kalandusfondi toetus Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi piiriülese koostöö harule, ning ühinemiseelse abi rahastamisvahendi toetus.

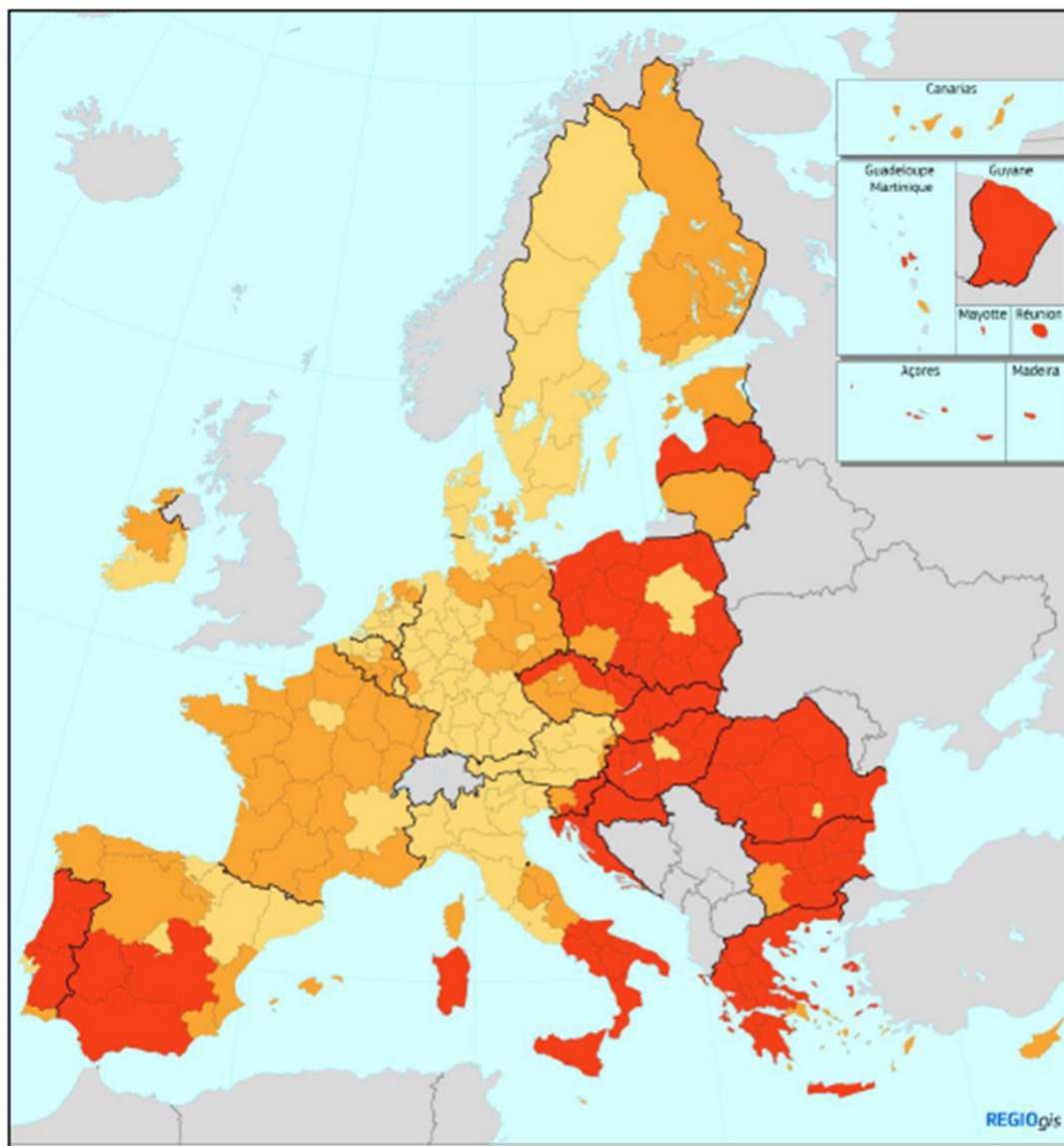
IX lisa. ESF+ eraldiste kohandamise kriteeriumid

Kriteerium	Piirmäär	Kohandus
Riikliku tasandi NEET-noorte määr (2015–2017)	Üle 16,4%	+1,5%
	16,4% ja 11,6% (ELi keskmine) vahel	+1,0%
	11,6% ja 6,9% vahel	+0,5%
Riikliku tasandi AROPE määr (2014–2016)	Üle 30,3%	+1,5%
	30,3% ja 23,9% (ELi keskmine) vahel	+1,0%
	23,9% ja 17,6% vahel	+0,5%

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, tuginedes ESF+ vahendite eraldamise metoodikale

X lisa. ERF/ESF+ piirkondlik jaotus

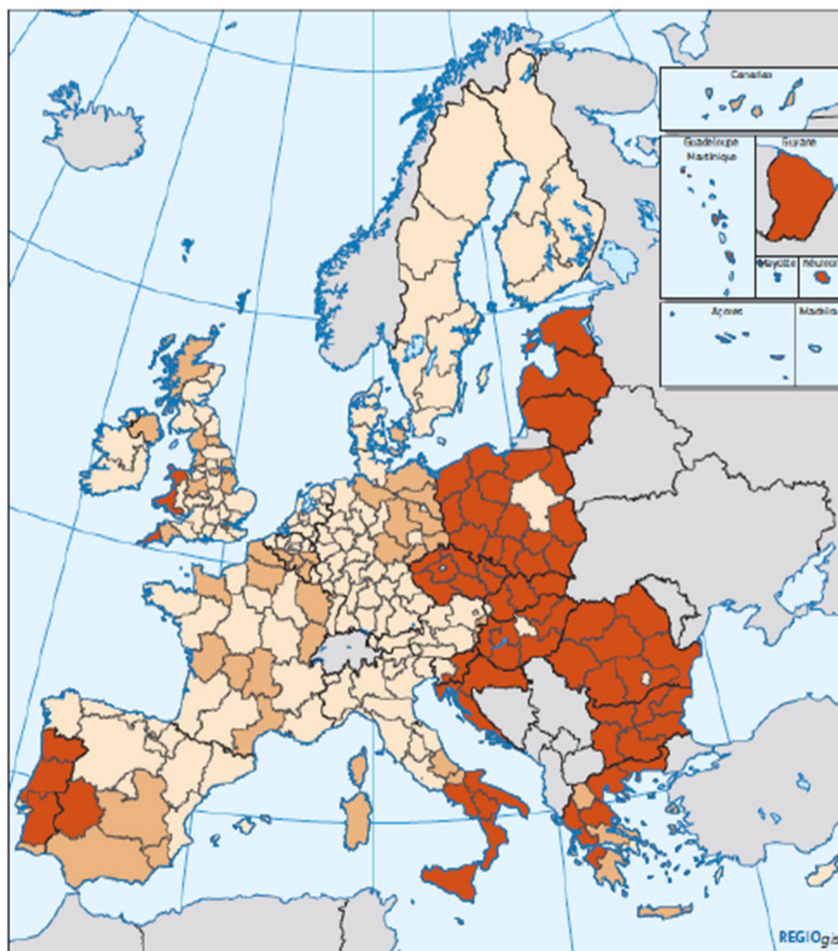
X a lisa. 2021.–2027. aasta piirkondlik jaotus

SKP elaniku kohta (ostujõu pariteedis) NUTS 2 piirkonna kohta, 2014., 2015., 2016. aasta keskmine Indeks, EL27 – 100

- < 75% (vähem arenenud piirkonnad)
- 75–100% (üleminekupiirkonnad)
- >= 100% (enam arenenud piirkonnad)

X b lisa. 2014.–2020. aasta piirkondlik jaotus

2007.–2009. aasta keskmine SKP (ostujõu pariteedis) elaniku kohta – EL 27 = 100

Kategooria

- Vähem arenenud piirkonnad
- Üleminekupiirkonnad
- Enam arenenud piirkonnad

Märkus: Mayotte on toetuskõlblik vähem arenenud piirkonnana
Allikas: regionaal- ja linnapoliitika peadirektooraat

Kontrollikoja teema kiirülevaated

Teema kiirülevaadetes ei kasutata uut audititööd ega esitata uusi auditileide ja soovitusi. Neis esitatakse faktid konkreetsete teemade kohta ja teemaanalüüs, et aidata asjassepuutuvaid probleeme mõista.

Teema kiirülevaate koostajad

Käesoleva teema kiirülevaate võttis vastu ühtekuuluvusse, majanduskasvu ja kaasamise tehtud investeeringute kuluvaldkondade eest vastutav II auditikoda. Ettekandev liige oli auditikoja eesistuja Iliana Ivanova. Teda toetasid kabinetiülem Mihail Stefanov, kabineti atašee James Verity, valdkonnajuht Niels-Erik Brokopp, auditijuht Mariya Zhekova ja audiitor Tristan Le Guen.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel +352 4398-1

Päringud: eca.europa.eu/et/Pages/ContactForm.aspx

Veebisait: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

© Euroopa Liit, 2019

Euroopa Liidu autoriõiguste alla mittekuuluvate fotode või muu materjali kasutamiseks või reprodutseerimiseks tuleb taotleda luba otse autoriõiguste valdajalt.